1869. XIV évfolyam. 83-dik szám. Szombat, julius 17.

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési dij:

Egész évre	12 frt. o. é.
Félévre	6 „ „ „
Évnegyedre	3 „ „ „
Egy hóra	1 „ „ „

Szerkesztői szállás: belső széntutca **131.** szám.

Kiadó hivatal: középutcza Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési dij: öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdij.

Hirdetések felvétetnek: Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.) „ Hassenstein és Voglernél (Neuer-Markt 11 szám.) Pesten: Zeisler M. (Király utcza 60 sz.)

Nyilttéri czikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhivás a „K. KÖZLÖNY“ 1869. II-dik félévi folyamára.

Egy évre	**12 forint o. ért.**
Félévre	**6 „ „ „**
Évnegyedre	**3 „ „ „**
Egy hóra	**1 „ „ „**

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutcza Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

☛ Az előfizetési összegek beküldésénél **postai utalványt** kérünk használni, mely **jutányosabb** és kevesebb fáradsággal jár a pecsét alatti küldésnél; igy például: 3 frtért 18 krt kell fizetni a feladásnál és 3 krt itt az átvevésnél, holott a **postai utalványra 1 darab 10 kros bélyeg ráragasztásával minden ki van fizetve.**

Stein János,
a „K. Közlöny“ kiadója.

Milyen lesz a katholikus autonomia?

(=) Olvasóinkat bizonyára érdekli tudni, milyen lesz az a katholikus autonomia.

Mennyiben fog az önkormányzat ujabbkori elveinek megfelelni, és mennyiben érendi el annak azon mértékét, melyet a hazai protestáns hitfelekezetek élveznek.

Azaz: valódi, vagy csak névleges lesz-e?

Erdélyben, a vallási türelem háromszázados hazájában, hol a különböző vallásfelekezetek a legszebb egyetértésben élvén egymás mellett, söt csaknem minden harmadik házasság vegyes levén, a katholikus félnek, átalában minden erdélyrészi katholikusnak naponként alkalma van közelebb ismerni, ugyszólván érezni és becsülni a protestáns hitüek önkormányzatának üdvös eredményeit, holmi surrogatummal meg nem fognak elégedni.

Kétszeresen indokolva van tehát az ebbeli érdeklődés, a kiváncsiság.

És mi szerencséseknek éreznök magunkat, ha t. olvasóink kiváncsiságát kielégithetnök, s még szerencsésebbeknek, ha olyan önkormányzatra lehetne szert tenni, a milyennek azt mi óhajtanók; de, fájdalom, e fontos kérdés megoldásának még csak kezdeténél állunk.

Az éppen együtt ülő elökészitő katholikus congressus még csak most tanácskozik azon választási szabályzat felett, melynek alapján az alkotmányozó gyülés, ki tudja mikor, egybe fog hivatni.

Az alapelveket majd csak ama nagy gyülés határozandja meg, addig tehát a leendő autonomia alakjáról bizonyost nem tudhatunk.

De van egy előjel, mely jó eredményre enged következtetnünk.

Pesten több tekintélyes hazafi, többnyire országgyülési képviselök, egy katholikus napilap kiadása és szerkesztése végett egyesültek, melynek czime: „Szabad egyház“ lesz, s mely már folyó hó közepén kezdve megjelenik.

E czim már oly jelszó, oly lobogó, mely alá szivesen sorakozik minden szabadelvü katholikus ember.

A programm maga pedig, mely a magyar kath. közönséghez intézett felhivásban elöadatik, még kielégitöbb, a mennyiben oly irányt jelöl ki, mely a kitüzött lobogóval tökéletesen öszhangzik.

Röviden szólva a „Szabad egyház“ czimü lap a magyar püspöki kar 1848-diki nyilatkozványát fogadta el kiindulási pontul, az ebben részletezett elvek szerint óhajtja a nézeteket megérlelni, s a kath. autonomiát kivivni.

A püspöki kar 1848-ki nyilatkozványa pedig névszerint a következő elveket karolta fel s tüzte ki valósitás végett:

a szabad egyházat a szabad államban; a képviselet elvét az egyház nem szorosan vallási ügyeinek kormányzatában; a képviselet alapján alakulandó vegyes gyülekezetek befolyásának mindenre kiterjesztését, mi a lelki hatalom körén kivül áll; a szabad alkotmányos institutiok kiterjesztését a kath. egyházra, mikép ez oly helyzetet készithessen magának a társadalomban, minövel a protestánsok e honban már régóta birnak, kik egyházukat a statushatalom föfelügyelése mellett önmaguk kormányozzák. Átalában, hogy a katholikus hivek önállóan intézkedhessenek az egyházi kormány szervezetére nézve, és függetlenül rendelkezhessenek az egyházi ügyek körül; az egyházi főnököket az államtól függetlenül választhassák; az oktatás és nevelés ügyeit intézhessék; az egyházi és — az egyetem kivételével — iskolai javak s alapitványokról, mint tulajdonukról szabadon rendelkezhessenek.

Mindezek még most csak egy megindितandó lap programmját képezik, ámde a magyar katholikusok összetartása és törhetlen buzgalma által tetté érleltethetnek, örvendetes valósággá varázsoltathatnak át.

Bécs, julius 12. 1869.

A delegátió — miként már jelzém — tegnap, azaz: vasárnap délutáni 4 órakor tartotta a magyar kir. miniszterium palotájának újonan átalakitott fényes helyiségeiben első ülését.

Korelnök gr. Májláth Antal kir. főasztalnokmester, korjegyző gr. Apponyi Sándor voltak.

Az elnök néhány üdvözlő szava után a szabályok értelmében mindenekelött constatáltatott, hogy a bizottság alakulhat, mert a 60 megválasztott tagból 46 van jelen, tehát kétharmad résznél, mint a mennyi kivántatik, több.

Ezután az elnökre, alelnökre és három jegyzöre adattak be külön a szavazatok.

A scrutinium ugyanazon eredményt mutatta fel, melyet szintén prognostikáltam már.

Ez alkalommal azon talán még soha, vagy legfölebb ritkán elöfordult eset adván magát elő, hogy t. i. a korelnök választatott meg elnökké, néhány perczig némi zavar látszott uralkodni a fölött, vajjon a korelnök önmaga nyilvánitja-e elnökké történt megválasztatását, mig végre a gyülekezet véget vetett a habozásnak és harsány éljenekkel mintegy beiktattaa megválasztott érdemes államférfit, székébe.

Elnök ö excelja meleg szavakban köszönte meg a benne öszpontosult bizalmat, hangsúlyozva biztositá a gyülekezetet keble öszinte hazafiui indulatáról, kiemelte a mostani ülésszak fontosságát, a teendök halmazát, végül kartársainak támogatását kérte ki.

Bittó István alelnök szintén néhány szóval mondott köszönetet az irányában nyilvánult bizodalomért.

Megválasztatván ezután a jegyzők is, a bizottság alakultnak jelentetett ki.

Jelenvoltak az ülésben Beust, Becke, Kuhn közösminiszterek, gr. Festetics György és b. Orczy Béla s Weninger Vincze, kik a közös külü- és pénzügyminiszteriumot fogják képviselni, mig a közös hadügyminiszterium képviselője Benedek Sándor tábornok leend.

A bizottság alakulása után bemutatattak a közös miniszteriumok terjedelmes elöterjesztései az 1869-diki budget tárgyában, valamint bejelentetett az is, mikép ö Felsége külön kihallgatáson fogadandja a bizottságot; melynek határnapja azonban még nincs kitüzve.

Most 6 bizottmány választatott meg. T. i. a naplóbiráló-, a költségvetési-, a külügyi-, pénzügyi-, a hadügyi-, tengerészeti, melyek ülés után mindjárt megalakitották az albizottságokat is.

Az ülés esti 6 órakor ért véget.

Éjféli fél 12 órakor delegátusaink nagy része lerándult Pestre, a képviselöház mai ülésében jelenleendö; honnan pénteken jönek vissza s egész erövel fognak a megoldandó munkához látni.

Gróf Széchen és Radvánszky zólyomi főispán akadályozva lévén résztvenni az ülésekben, helyettök a póttagok hivatnak be.

Ő Felsége a király tegnap érkezett Bécsbe.

A delegatiókat ö Felsége szombaton fogja elfogadni.

Kik a 48 előtti reformpárt utódai.

(A „Pesti Napló“ után.)

II.

„(t. i.) Kimutattuk tegnap, miszerint pártjaink egyéneit tekintve, Vukovics uron, ki a mai ellenzék vezérei közé nem tartozik, s mint, legalább multja után itélve, valóban liberális módon jutott az ellenzék padjaira, — a baloldal az egy Ghyczy Kálmánnal bir csak azok közül, kik már 48 elött szerepeltek.

A baloldal 48 elötti reformátori érdemeit tehát Ghyczy Kálmán urban, a névleg magyar királyi, de a Metternich-rendszer alatt tettleg cs. k. s mindenesetre conservativ itélömesterben látjuk megtestesülve, kire 48 elött még a rosz nyelvek sem merték ráfogni, hogy liberális, s ki 1857-ben szánál több pur sang óconservativ társaságában aláirta azon az osztrák császárhoz intézett petitiót, mely az osztrák „monarchia egységéröl“ a „birodalom erejéröl“ oly loyális phrázisokban ömleng, hogy valóban nagy szivtelenség volt Bach bárótól e petitiót elnyomni, melyben annyi „hires“ magyar ember üzte az osztrák Einheitsstaat cultusát.

De hagyjuk az egyének kérdését, mely végre is személyeskedésekre vezetne. Térjünk át a pártok politikájára, kövessük Vukovics urat e térre is, — ki alkalmasint érezve az egyének tekintetében pártjának gyarlóságát, beszédében azt mondja a többi közt, hogy annak megitélésére, vajjon melyik pártunk utódja a 48 elötti nagy reformpártnak, a legbiztosabb mérték az, hogy vajjon a „48-iki törvényeknek melyik párt buzgóbb védöje?“

Elfogadjuk a mértéket.

A baloldal az érdemes képviselönek ezen szavait is megéljenezte, de azért Vukovics urnak ezen argumentuma még szerencsétlenebbül van választva, mint az, melylyel bövebben tegnap foglalkoztunk.

Melyiknek védte hát buzgóbban a 48-ki törvényeket? melyiknek fogta fel teljesebben a 48 nagy eszméit? melyiknek maradt hivebb a 48-diki traditiókhoz? önök e ott a baloldalon, vagy mi, a Deák-párt?

A 48 véget vetett a sérelmi politika nyomorainak, mi felülemelkedtünk e kicsinyes politikán: önök ismét elővették annak korhadt veszszöparipáját.

A 48 a népek szövetségének elvét proclamálta Ausztria népeivel szemben, mi ez eszmét megvalósitottuk: önök el akarták szigetelni a magyar nemzetet Ausztria népétöl.

A 48 a népsouverainitás elvét mondá ki, mi az igének testet adtunk, midön Ausztria népével szerződésre léptünk: önök ignorálni akarták az osztrák népet, s annak rovására a korona hatalmát akarták növelni.

A 48 széttépte a „Corpus Juris“ elsárgult lapjait, mi új lapokat igtattunk az elmállottak helyébe: — önök azokat reconstruálni akarják.

A 48 kimondá az általános vallásszabadság, a teljes türelem elvét, mi ennek megvalósitására törekszünk erönk javával: önök a felekezeti válaszfalak fenntartásáért rajonganak.

A 48 a szó nemes és hasznos értelmében szakitott a multtal; mi e szakitást elfogadva, söt örömmel üdvözölve, a jelenben egy jobb jövönek alapjait igyekszünk lerakni: önök minden alkalommal feljajdulnak az e mult hulláján ejtett sérelmek felett.

48-ban Kossuth kifejezése szerint: „európai szinvonalra emeltük politikánkat;“ mi meg akartuk tartani e szinvonalon nemzetünk politikáját: — önök azt lépten nyomon a megyei söt a malom alatti politikai niveaujára igyekeznek leszállitani.

Bátran kérdjük tehát, bizva, nem önök kicsinyes pártgyülölet által elnémitott részrehajlatlanságában, hanem bizva a história igazságos itéletében: bátran kérdjük, büszkén viselve teljes sulyát tetteink felelösségének, ki volt hivebb a 48-diki törvényhozás nagy eszméihez? mi-e, kik a 48 által Magyarországon meghonositott 1789-iki elveknek zászlaját ragadva, nem hajtva az alul áskálódó elöitéletekre, nem döbbenve vissza a felül uralkodott balfogalmaktól, dicső forradalmunk nagy eszméit már részben megvalósitottuk, kik a 48 államjogi programmját kiegészitve, a forradalmat e téren befejeztük, s kik most minden erönkkel igyekszünk, az önök ellenállását legyözve, ez eszméket belintézményeinkben is érvényesiteni?

Vagy önök, kik a 48 nagy eszméit a 47-es sérelmi politikának eszközévé silányitják, kik elfogulva a fel nem világositott tömegek kedvencz elöitéleteitöl, e nagy eszméket egy kicsinyes politika keretébe akarják szoritani, kik megcsonkitva, elékielenitve, félremagyarázva a forradalom traditióit, jobb ügyre méltó kitartással gátoltak bennünket az államjogi téren a forradalom befejezésében, s kik most példátlan elkeseredéssel gátolják belintézményeink oly szükséges reformját?

A pillanat muló népszerüségét, melynek babérait gyakran elfogultság és elöitéletek osztogatják, élvezhetik önök; de — és e meggyözödés, mint eddig, ugy ezentul is megóvandja lelkünket a csüggedéstöl a jelen fáradalmai közt, a tisztán látó értelem, a kicsinyes érdekek- és elöitéleteken felül emelkedö pártatlanság már ma is nekünk ád igazat, s a minden emberi törekvések igazságos birája, a történelem, feljegyzendi e pártról, hogy ha tévedt is koronként, mi az emberi gyarlóság elkerülhetlen attributuma, czélja, melyért küzdött, nem vala más, mint a 48 ki eszmék megszilárditása, megvalósitása!

Eszerint akár pártjaink személyeit, akár azok politikáját tekintjük, mindenképen azon eredményre jutunk, hogy az 1830—48 iki nagy nemzeti reformpártnak utódai mi, a Deák párt vagyunk.

De eszerint önök uraim, ott a baloldalon, ösök nélkül maradnának. Ez kegyetlen dolog volna oly pártra, mint a baloldal, mely alig tud hova lenni rengeteg demokratismusával.

Ha tehát minden áron ki kell kutattatnia önök pártja származásának, miután Vukovics ur ez iránti kisérlete nem sikerült, engedjék meg, hogy mi is segédkezet nyujtsunk a baloldal genealogiájának megállapitására.

Mert, és ezt demokratikus pirulással valljuk be, az önök politikájának családfája jóval mélyebben nyulik be a multba, mint a mienk; az anciennitás érdeme elvitázhatlanul az önöké.

Volt ugyanis egy korszaka históriánknak, melynek viszonyai sokban hasonlitanak a jelenhez.

Azon kor volt ez, melyben Széchenyi fellépett. Fellépett modern, nyugoti, s a magyar institutiók szempontjából teljesen nemzetellenes eszmékkel. Szabad föld, általános birtokképesség, közteherviselés, törvényelötti egyenlöség, — ezek voltak a „Hitel“ föeszméi. Ez eszmék Magyarországnak ugy politikai, mint társadalmi viszonyaival, melyek százados históriai fejlödés eredményei valának, oly radikális ellentétben álltak, mint akár a Bachrendszer a 48-ki törvényekkel.

De voltak, akik ez eszmék veszedelmes természetét felismerték. Létezett azon u. n. patriotikus ellenzék, mely az 1790/1-ki oppositio elfonnyadt maradványaiból keletkezve a nemzet nagy részét magába ölelte, mely az 1804-töl 1825/7-ig tartott néhány országgyülésen vitte, jobbnak hiányában, a vezérszerepet. Élt még azon ellenzék, mely a jobbágyok számára némi emberséges bánásmódért könyörgö Nagy Pált a „ne stultiset“ historikus nevezetességü közbekiáltással nevetségessé tette.

Ezen ellenzék nagyban produkálta a sérelmi politikát. A reformoktól fázott, mer Verböczy Part. I. tit. 9-sa nem szólt rólok. A franczia forradalom eszméitöl irtózott, mert a Corpus Juris elött ismeretlenek valának. A demokratia hallatára meg plane keresztet vetett magára. Államtudományának összesége abban réjlett: circumvallálni a nemesség privilegiumait. — A Corpus Juris volt alkorán ja, — ami ebben nincs, az rosz és veszedelmes a hazára nézve.

Evvel az ellenzékkel gyült meg baja elöször is Széchenyinek.

S ez ellenzék a „Hitel“ eszméi ellen nem azt hozta fel kifogásul, hogy a szabad föld által az urak elvesztenék jobbágyaikat, hogy az általános birtokképesség, mely nélkül a nemzet 19—20 ad része ki volt zárva a fekvö birtoklásából, megfosztaná az aristocratiát eddigi monopoliumától, hogy a közteherviselés az uraknak pénzükbe kerülne, a világért sem. Ez volt oppositiójuknak indoka, de érveik a „Hitel“ ellen egészen mások valának. Ök megtámadták Széchenyit, mint hazaárulót, ki alá akarja ásni a nemzet százados jogait, szabadságát, mint nemzetietlen újitót, ki a nemzetet ki akarja forgatni eredetiségéböl, mint halálos ellenségét az országnak, kinek eszméi sirba vinnék a hazát.

Ezen ellenzék idövel mindinkább fogyott eröben, emberekben. Végmaradványai a 48 elötti kormánypárthoz csatlakoztak, s ennek segélyével akadályozták a nemzeti reformpárt minden törekvéseit; hozzászegödtek a bécsi kormánypolitikához, melynek czélja volt a magyart lebilincselve tartani elavult intézményeihez, meggátolni haladását, fejlödését, erösödését; mert érzék, hogy a reformpárt diadalával az ö napjuk örökre leáldozik.

Ime röviden azon „nemzeti“ párt története, mely Magyarországon a reform-mozgalmat megelözte, de általa lassankint háttérbe szorittatott, mig végre a reformpárt 48-diki diadala ezt a „törpe minoritást“ is elnémitá.

Tagjai elhaltak, elzüllöttek, de politikájuk még él.

Igen természetes, hogy e politikát ma többé nem a nemadózás melletti agitatiókról ismerhetjük meg; igen természetes, hogy egészen más dolgokat hirdet ma, mint hirdetett 48 elött, mert mások ma a szönyegen forgó kérdések.

De megismerhetjük alapeszméjéröl, mely nem más, mint: idegenkedés a korszerü reformoktól, szükkeblü hozzátapadás a mult elavult intézményeihez.

Ez volt a 48 elötti táblabiró-politika fö jel-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

lemvonása, erről ismerhetni meg ma a baloldal politikáját.

Ez a baloldal genealogiája.

Ime, ezek önöknek politikai ősei. S vajjon ki ne ismerné fel a kettő közt a szellemi rokonságot?

Önök, kik minden szükséges változás ellen a multra hivatkoznak, kik az államjogi kérdésekben a 48-diki eszmék nagyszabásu politikája ellen a sérelmi politika kicsinyes fegyvereivel küzdöttek, kik ma, midőn mi igazságszolgáltatásunkat javitni, s ugy szólván európai szinvonalra emelni akarjuk, minden újitásban, minden szükséges reformban az ország „régi jogainak“ veszedelmét látják, kik a szabadság nevében küzdenek a haladás ellen, — önök egyenes utódai azon patrioticus oppositiónak, mely tudott czifra representátiókat meneszteni Bécsbe, de mely ugyanezen okokkal, köröm szakadtáig küzdött a nemzet haladása és valódi felszabadulása ellen.

Meglehet, sőt akarjuk hinni, hogy e politika a baloldal számos tagjának intentióival meg nem egyezik, hogy tehát sokan öntudatlanul üzik ma a tespedés e politikáját, — de az áll, hogy ezáltal csak ártalmára vannak a hazának, mint volt a 48 előtti táblabiró-politika.

Reméljük is, hogy e párt szabadelvü tagjai előbb-utóbb be fogják látni e helyzet ferde voltát, — de a jelenben, ma követett politikájuk után itélve, csak a 48 előtti conservativ pártnak lehetnek utódai.

Sokáig gátolta e párt nemzetünk haladását, hazánk felvirágzását, de végre is, meggátolni nem birta. A reformpárt győzött 48 ban, s az nem lehet, hogy ma, midőn a hatalom, mely 48 előtt a conservativekkel szövetkezett, a mi részünkön áll, az nem lehet, hogy a 48 előtti táblabiró párt utódai ma győzhessenek a reformpárt örökösein.

E meggyőződésből mi erőt meritünk feladatunk teljesitésére. E körülményekből önök tanulságot merithetnek, — s ha ezt teszik, ugy rövid idő mulva egyesült erővel vezethetjük előre az országot a haladás áldásos pályáján.

Vagy ugyanazon epitaphiumra vágyódnak önök, mely a 48 előtti táblabiró politikusok sirját disziti?

Még van idő. — Válasszanak.“

Horváth Boldizsár igazságügyminiszter beszéde

a képviselőház 1869. évi julius 3-dikán tartott ülésében.

(Folytatása és vége.)

Uraim! A többi szemrehányás között (Balról: Halljuk!) foglaltatik az is, hogy hát miért nem terjesztettük elő az összes tervezetet mindazon intézményekre, melyeket e haza számára létrehozni akarunk. (Ivánka Imre: Nem mondta senki.) Itt mondták p. o. (Halljuk! Halljuk! Senki sem moddta, csak a birósági rendezést és a megyék rendezését kivántuk egyszerre tárgyaltatni.)

Elnök: Méltóztassanak a közbeszólástól tartózkodni.

Horváth Boldizsár igazságügyminiszter: Igen, mondatott, hogy miért nem terjesztetett elő egész alaprajra a jövőnek; szemrehányás tétetett azért is, hogy miért adunk ily részletes törvényjavaslatot, hol van a békebiróság, hol az esküdtszéki institutio? (Zaj.) Határozottan mondhatom, hogy jól hallottam, ezen szemrehányás emeltetett. (Jobbról: Igaz!)

Hiszen tisztelt ház, bajos egyszerre mindent létrehozni, de én azt gondolom, hogy sokkal jobban teszünk, ha valamit teszünk, mint ha mindent akarunk és nem teszünk semmit. (Élénk helyeslés és derültség jobbon.)

Azt mondják, hogy ezen részletes reform megzavarja, koczkáztatja a létező intézmények hármoniáját, ezt — ugy gondolom — éppen tisztelt barátom Várady Gábor is mondta. De hiszen létező harmoniáról nem lehet szó, hanem van szó a létező disharmoniának megszüntetéséről. (Tetszés a jobboldalon.)

Van szó arról, hogy mindazon intézményeket, melyeket birunk, de melyeket át kell alakitanunk, és mindazon intézményeket, a melyekkel nem birunk, a melyeket tehát még csak teremtenünk kell, harmoniába hozzuk a parlamentaris institutiókkal. (Tetszés.)

Ime uraim, ez általános mérv- és irányadó: a parlamentaris rendszer és a müveltség igényei.

De miután mindent egyszerre létre nem hozhatunk, csak arra kell ügyelnünk, hogy minden részletes alkotásaink ezen általános mérv- és irányadóval harmoniában álljanak.

Egyébiránt programmot kivánnak tőlünk; hiszen maga ő Felségének trónbeszédje nem más, mint egy nagy programm. Hányszor elmondtuk elveinket a megyerendezésről. Elmondtuk a törvénykezésről is, kijelentvén, hogy a szóbeliség, a nyilvánosság és közvetlenség elvét a polgári törvénykezésnél, az esküdtszéki institutiót pedig a bünvádi eljárás terén akarjuk behozni.

Ha önök ezen alapelvekkel megelégszenek, akkor se baj, De ha önök azon szempontból indulnak ki, hogy önök nem bocsátkoznak addig semmi részletes reformjavaslat tárgyalásába, mig az összes reformmunkálatok en detail a ház asztalán nem fekszenek, méltóztassanak e házat legalább 5—6 évre szünetelésre, tétlenségre kárhoztatni, mert nincs emberi erő, mely képes legyen mindannak, a mire szükségünk van, részletes kidolgozását 5—6 év előtt befejezni. (Élénk helyeslés jobbról. Zaj balról.)

Arról is vádolnak bennünket, hogy megtámadjuk a nemzeti geniust.

Mindig hallottam, hogy vannak rosz és vannak jó geniusok (Derültség: Halljuk!) A rosz geniusok közé tartozik például az én véleményem szerint a többi közt az is, a mely a maga ihlettségét, erejét abból szokta meriteni, a mit a restauratiók alkalmával csapra szoktak ütni. (Nyugtalanság balról.)

Mi ezen rosz genius sugallatára nem hallgatunk.

De ha azon geniust értik, mely a felvilágosodás, a müveltség, az elfogulatlanság fáklyájával megy előre bevilágitva azon tért, melyen haladnunk kell, és melyen minden lépten, nyomon előitéletek akadálya zárja el utunkat: akkor e genius a mi táborunkban van, ezen geniust mi követjük. (Élénk hosszas helyeslés és éljenzés jobbon.)

A szabadelvüségről tartottak önök leczkéket nekünk.

A szabadelvüségnek is két neme van.

Egyik az, a mely majd a multak dicsőségén, majd a jövő ábránd képein mereng, mely kényelmesen uszik a napi vélemények áramlatával a helyett, hogy annak helyesebb irányt törekednék adni, a mely rombol és alkot a szerint, a mint a népszerüség követeli, mely nem eredményt, hanem tapsokat hajhász, nem törődve azzal, ha e tapsok vihara megrenditendi mindazt, a mi egy szebb jövőnek alapját képezi!! (Hosszas éljenzés jobbról.)

Ezen ál, ezen olcsó szabadelvüség nem a mi kenyerünk. (Élénk helyeslés jobbról, zaj és ellenzés balról.) De van a szabadelvüségnek egy más neme is, mely az erkölcsi bátorságnak és a politikai ildomnak házasságából származik, a mely menten minden elfogultságtól, előitélettől, kibontakozva minden nyomás alól, jöjjön az felülről, vagy alólról, mindent mer, a mi biztositja, ellenben mindentől fél és mindent kerül, a mi koczkáztathatná a jövőt; (Élénk helyeslés és éljenzés jobbról.) inkább teremti, mintsem követi a közvéleményt (Helyeslés jobbról.) czélját és jutalmát nem a tapsokban, hanem a sikerben keresi. (Élénk helyeslés jobbról.)

Ez a szabadelvüség a mi vezércsillagunk! (Ohó balról. Ugy van! jobbról.) E szabadelvüség vezetett bennünket a közjogi téren is, (Közbeszólás balról: Köszönjük! Látjuk!) a midőn nem az volt jelszavunk, hogy mindent megnyerjünk, vagy mindent koczkáztassunk, (Helyeslés jobbról.) hanem az életkérdést abban találtuk, hogy minélinkább feloldjuk a nemzet karjait a bilincsek alól, (Helyeslés jobbról.) hogy szabadon mozoghasson, tudva azt, hogy ha van e nemzetnek jövője, azt csak saját munkája és erőfeszitése hozhatja meg. (Éljenzés. Nagyon jó! jobbról.)

Ezen szabadelvüséget követtük a szentszékek kérdéseiben is, (Közbeszólás balról: Szép szabadelvüség!) melyet annyiszor szemünkre vetettek önök. (Halljuk! balról.) Nem akarván idő előtt felzavarni egy oly alárendelt kérdést, mely egy sokkal nagyobb és sokkal fontosabb kérdéssel, t. i. a polgári házasság kérdésével van összeköttetésben, (Ez a junctim! balról. Helyeslés! jobbról.) s a melyet önök ma hiába oldanának meg, még rendezetlen viszonyaink között, mig csak közegekről sem rendelkezhetnek, (Felkiáltások balról! junctim! Zaj!) melyekre a házassági anyakönyvek vezetését bizni lehetne. (Ugy van! jobbról.) És ezen szabadelvüség a mi vezérünk a jelen kérdésben is, (Felkiáltások balon: Óh!) mindazon pressiók ellenében, melyeket a napról napra beterjesztett kérvények által akarnak ránk gyakorolni. (Ugy van! Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Azt mondják önök uraim, hogy e törvényjavaslat nem fogja megnyugtatni, kielégiteni a nemzetet. Igen, elhiszem, hogy lesznek olyanok, kiket e törvényjavaslat nem fog kielégiteni, nem fog megnyugtatni, p. azok, kik a megyeház szük ablakából nézik a világot. (Helyeslés, derültség jobbról; ellenmondások balról.) például azok is, kik saját hatalmukat féltik, ha a megyei omnipotentiát kellő szinvonalára degredáljuk (Élénk helyeslés jobbról. Egy hang: Nyáry Pál! Zaj.) nem fogja kielégiteni azon ügyes kortes-vezéreket sem, (Felkiáltások a balon: tehát a miniszterek! a jobboldaliakat!) kiknek ezentul kevesebb titulus bibendi jut. (Zajos visszetetszés balon. Helyeslés jobbról, derültség.) Hanem meg fogja nyugtatni, kielégiteni a népet, (Ellenmondás balról.) mely ha majd látni, érezni fogja (Zaj. Halljuk! Halljuk!) a jó, részrehajlatlan igazságszolgáltatás áldásait, (Ellenmondás balról.) tapasztalni fogja, hogy azon oltalom, melyet neki egy minden pártérdeken felül emelkedő biró nyujt, sokkal többet ér azon mulékony előnyöknél, melyeknél több eredményt a választásokból ugy sem igen huz. (Zaj.)

Uraim! most ugy hiszem, befejezhetjük a csatározást. (Igaz — balról, halljuk — jobbról.) Sajnálom, hogy önök haragját magamra vontam. (Felkiáltás balról: Mit sem tesz! Simonyi Lajos báró: Nem maradunk majd adósok!) Hanem én ezt igen természetesnek találom, mert nagyon érzékeny vesztességek és csapások azok, melyeket önök e csatározás alatt szenvedtek. (Derültség jobbról, ellenmondás és nyugtalanság balról.) Elvesztették mindenekelőtt azon zászlót, melyre eddig kiváltságot tartottak: a 48-diki nagy elvek zászlaját; (Helyeslés jobbról, zajos, élénk, sztüni nem akaró ellenmondás a balon.) hiszen éppen azon oldalról oly éles kritikát hallottam a parlamentaris kormányrendszer ellen e napokban, melyet a legmegrögzöttebb ó conservativ is a legnagyobb megnyugvással irhat alá. (Élénk, hosszan tartó helyeslés jobbról. Felkiáltás a balról: Ott vannak a conservativek, azon az oldalon)

Oh uraim, ha összehasonlitjuk az önök nyilatkozatait azok nyilatkozatával, kik 48-ban az akkori törvényhozás elveinek és szellemének tolmácsai voltak, akkor önökben nem ismerhetjük fel a 48-diki elvek harczosait. (Mozgás a baloldalon.)

Hiszen önöknek az egész politikája miben áll? (Fölkiáltások a balközépen: De kihez szól!)

Abban, hogy a parlamenti kormány ellenében a hatalom sulyát a megyékbe fektessék, hogy ez által megzsibbasszák a parlamenti kormány tevékenységét és életképessége iránti hitet megingassák. 1848-ban a 48-as párt másképen védelmezte a kormányt.

1848 junius 14-kén tartott ülésében (Zaj. Halljuk!), a midőn arról volt szó, hogy vizsgálat alá vonják a krasznamegyei főispánt és megyei bizottság tagjait, mert egy miniszteri rendeletet nem teljesitett, azon ülésben a 48-diki férfiak egyik hatalmas és igen tisztelt tagja következőleg nyilatkozott: (olvas néhány mondatot Nyáry Pálnak a parlamentarismus érdekében 1848 junius 14-én tartott beszédéből.)

Ezt igen tisztelt barátom Nyáry Pál úr mondta. (Mozgás a baloldalon. Halljuk! a jobboldalon.) Ugyanakkor mondatott még más is; a szavak ezek:

„Hála Istennek, a megyei omnipotentiának már egy kissé nyakára hágtunk. Hanem én a bálvány-Isteneket nem akarom csak változtatni, de akarok mást állitani a megyei mindenhatóság helyébe, melyről senki sem tudja, hol kezdődik és meddig megy.“

E szavakat pedig Nyáry Pál mondta. (Éljen Nyáry Pál! a baloldalon. Most is mondja! Derültség a jobbon.)

De fölveszszük az önök által elejtett zászlót és hiven meg fogjuk őrizni azt, nem kérünk rá semmi privilegiumot, mint önök; sőt szivesen látunk bár kit is, ki velünk együtt e szent jelvény alá áll, csak azt követeljük tőle, hogy oly irányban vigye és kövesse azt, a melyet azon jelszó jelez, nem kivánunk más jogot, más privilegiumot e zászlóhoz, hanem csak azt, hogy annak hitelét és becsületét megvédelmezhessük.

Vesztettek önök uraim e csatározásban még egyet, azt t. i., hogy a csata hevében lehullott zárt-sisakjok, mely politikai arczukat eddig fedte a világ előtt. (Helyeslés a jobbon. Mozgás a balon.)

A mit eddig csak gyanitottunk, azt most önökben szinről szinre látjuk, a régi táblabirákat új kiadásban. (Derültség a jobbon. Nagy zaj balról. Mi meg Bach huszárokat! Az osztrák magyar hazafiakat!)

Nem szólok többet t. ház. (Halljuk! mindkét oldalról.) Induljunk hát ennyi csatározások után a döntő csata elé: a szavazó urnához. Mindenik tábornak megvannak a maga szövetségesei! egyik táborban vannak az előitéletek, (Zajos ellenmondások balról. Élénk helyeslés jobbról.) a másikban az elfogulatlanság. (Oh! oh! balról) önök talán támaszkodnak a petitiókra, mi a hallgatag, de legyőzhetlen intelligentia erejére. (Élénk helyeslés jobbról. Zaj balról.) önök mellett harczol a mult, mellettünk a jövő. (Élénk helyeslés jobbról. Közbeszólás balról: gyönyörü kilátás!)

Habár Simonyi Ernő képviselő úr kétségbe vonta is a többséget, hanem azért mi mégis félelmetlenül megyünk a döntő csata elé, tudva azt, hogy oly ügynek szolgálatában állunk, a mely mellett elbukni is sokkal nagyobb dicsőség, mint a minőt nekünk az ellenkező ügy győzelme adna. (Hosszas élénk éljenzés jobbról; folytonos zaj balról. Halljuk Vukovicsot! balról, szavazzunk! Halljuk az elnököt! jobbról. Általános zaj, izgatottság.)

Magyar országgyülés.

A képviselőház ülése jul. 12-én.

Schwarcz Gyula interpellálja a honvédelmi minisztert, hogy a honvédelemről szóló 1868 ki 40. és 41. t.-czikkben emlitett concretual státust ugy érti e a hadügyminiszter, hogy a cs. k. közös hadseregből a honvédséghez átment tisztek, kik 5—6 évvel ezelőtt nyertek tiszteséget, korelsőbbséget nyerjenek azon honvédtisztek fölött, kik 1848-ban, tehát ezelőtt 21 évvel lettek tisztekké? hány évig kell szolgálni a honvédtisztnek, ki 1848 előtt a cs. kir. hadseregben nem szolgált, hogy nyugdijképes legyen? hajlandó e a honvédelmi miniszter a felette drága honvédtiszti egyenruhát más jutányosabbal cserélni fel, s arra levonással, vagy a nélkül előleget adni. — Közöltetik a honvédelmi miniszterrel.

Kapp Gusztáv felel azon válaszra, melyet a Királyföldnek kivételes állapotba helyezése iránt beadott interpellátiójára a belügyminisztertől nyert. Kijelenti, hogy azzal semmi tekintetben megelégedve nincs, s kéri a házat, határozná el, miszerint a Királyföld ne ideiglenes miniszteri rendeletekkel kormányoztassék, hanem valahára helyeztessék a törvény hatalmá alá, s addig is a fennálló törvény fenntartassék.

Zeyk Károly belügyi államtitkár kijelenti, hogy azon miniszteri rendelet, mely a Királyföldre kibocsáttatott, a szász egyetemnek két rendbeli munkálata alapján készült. Tiltakozik a bureaucraticus elnevezés ellen, mert a törvényhatóságok most is magukat kiegészitő képviselőtestületekkel birnak.

Tudomásul vétetik, Kapp G. képviselőnek jogában hagyatván e tárgyban javaslatot tenni.

Gorove beterjeszti a népszámlálásról szóló szentesitett törvényt. Tudomásul vétetvén a förendekkel közöltetik.

Raisz Szilárd interpellálta az igazságügyminisztert, vajjon volt-e azon felszólításának eredménye, melyet Almássy képviselőhöz intézett az általa emlitett azon biró tárgyában, ki e képviselő állitása szerint 4000 frttal megvesztegettetett, s ha igen, intézkedett e a szigoru vizsgálat iránt. — Közöltetik az igazságügyminiszterrel.

Napirenden van a magyar-gácsországi vasútról szóló törv.-javaslat tárgyalása; eredménye lett, hogy a javaslat általánosságban elfogadtatott.

A képviselőház ülése jul. 13-kán.

Pátrubány Gergely interpellátiót intéz a közlekedési miniszterhez; a mult évben hozott törvény értelmében a keleti (erdélyi) vasúti vonalnak egyik állomásául Erzsébetvárosának kell kitüzetni; most azonban a társulat ugy vezeti a munkálatokat, hogy Erzsébetvárosa nem is érintetik; kérdi tehát: van-e tudomása a miniszternek a társulat ily intézkedéseiről, és szándékozik-e idejekorán gondoskodni, hogy Erzsébetváros a törvény által biztositott állomását megkapja?

Gr. Mikó Imre közlekedési miniszter azonnal válaszol s kijelenti, hogy mindaddig, mig a társulat a részletes terveket föl nem terjeszti, nem szólhat a dologhoz; egyébiránt még megjegyzi, hogy az, miszerint valamely város állomáshelyül tüzetett ki, nem azt jelenti, hogy a vonalnak a városba be kell menni, — ez a helyi viszonyoktól függ.

Kiss János a Böszörményi-ügyben multkor a házban folyt viták következtében felszólal az ellen, a mit Szilágyi Virgil elmondott, hogy a miniszter kész volt Böszörményit fürdőbe bocsátani egyszerü magánlevél alapján, s hogy megkegyelmezését is fölterjesztette volna ő Felségéhez, ha ezt ő maga, vagy helyette más valaki kéri. Ez vád a törvényhatóságok, vád a nemzet ellen (nevetés), neki kötelessége ez ügyet földériteni. (Zaj, dologra!)

Elnök figyelmezteti a szólót, hogy vagy interpellátiót, vagy inditványt adjon be, mert ezen ügyet igy tárgyalnia nem lehet.

Kiss János ragaszkodik ahoz, hogy neki kötelessége földériteni az ügyet.

Elnök újból inti, hogy szabály szerint tegyen interpellátiót, vagy inditványt. — Különben kénytelen lesz tőle a szót elvonni.

Kiss János sajnálja, hogy valahányszor ő felszólal, mindig rendreutasittatik — s végre beadja az interpellátiót, mely szerint: mondja meg a miniszter a háznak: nem értesült e hiteles orvosi bizonyitvány által arról, hogy ha Böszörményi nyárban elzáratik, ez betegségét sülyosbitja, tett-e és minő fölterjesztéseket ő Felségéhez Böszörményi megkegyelmeztetése iránt, minő választ nyertek Szabolcs, Szathmár és más megyék ez ügyben ő Felségéhez tett fölterjesztéseikre stb. — Kiadatik irásban a miniszternek.

P. Szathmáry Károly interpellátiót intéz a közoktatási miniszterhez az iránt, hogy miután sok ezerekre megy azon kis gyermekek száma, kik a kellő gondosság hiánya miatt már korán romlásnak indulnak, — minő lépéseket szándékozik a miniszter tenni a kisdedovódák országszerte létesitése iránt? — Kiadatik irásban.

Napirenden van a magyar-gácsországi vasútról szóló törv.-javaslat részletes tárgyalása. A javaslat a központi bizottság módositásaival változtatás nélkül elfogadtatik, ugyszintén a határozati javaslat a munkács stryi és eperjes-tarnowi vonalak iránt.

D. kérdések, *)

melyek vonatkoznak a dohány-egyedáruság fenntartása esetében — jelenleg fennálló dohányjövedék rendszabályokon teendő szükséges javitásokra.

1. Vannak-e és mely okok, melyek az államdohányegyedáruság fenntartását javallják?

2. A dohány-egyedáruság fennállása mellett a dohányfogyasztás növekedhetik-e? a dohánycultura emelkedhetik-e, és különösen minőségileg (qualitativ) fejlődhetik e versenyképessé külföldön?

3. Hogy a magyar dohány a külföldön versenyképessé tétessék, e tekintetből minemü intézkedések, és minemü közegek által lennének eszközlésbe veendők?

*) A feleleteket irásban a dohányjövedéki szakbizottság elnökének Wodianer Albert urnak — Pest Deáktér 1. szám bérmentetlenül, a „dohány-jövedéki szakbizottság ügyében“ felirattal ellátva — kell 1869. aug. 15-ig beküldeni.

A szerk.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

4. A dohány-jövedék körül jelenleg hatályban álló szabályok és törvényes határozmányok megtartandók-e? vagy mily módositások lennének azokon a kincstár kárositása nélkül teendők?

5. §. A dohány-termelő, illetőleg dohánytermelésre jelenleg jogosult községek megtartandók-e? vagy mily változások lennének czélszerűek, tekintettel arra, hogy azoknak hatályos ellenőrzése lehetővé tétessék?

6. Melyek lennének a leghatályosabb eszközök a jogosulatlan dohánytermelés meggátlására?

7. Mily nagy körülbelül jelenleg a dohánynak tilalom ellenes fogyasztása?

8. Mily intézkedések lennének teendők, hogy a termelők által elöállltott dohánynak tilalom ellenes fogyasztása hatályosan gátoltassék?

9. Milyen legyen nevezetesen az ellenőrzés annak biztositására, hogy a termelő által elöállitott dohány a jövedéknek, — kiviteli termelésnél pedig a kiviteli kereskedőnek hiány nélkül átadassék?

10. Ha bármi okból szükség állana be a termelési térnek megszoritására, mily elvek szerint lenne az eszközlendő?

11. A dohány-termelési előlegek, u. m. a hold- és zsinor pénzek kiszolgáltatása jövőre is a jelenlegi szabályok szerint eszközöltessék-e?

12. A dohány beváltásra vonatkozó szabályok czélszerűek e, vagy mily változások lennének ajánlandók?

nevezetesen:

a) a beváltási áraknak és az osztályozási szabványoknak megállapitására, valamint azoknak a kitüntetés előttl közhirrétételére;

b) a dohánybeváltási idő kezdetének és tartamának kerületek szerinti meghatározására;

c) a termelők pontos értesitésére, hogy mikor szállitsák be dohányukat;

d) a beváltó bizottságok egybehitására;

e) az osztályozás és átvétel módjára;

f) a temelőkkel eszközlendő leszámolásra és a dohányárnak kifizetésére.

13. A magyar dohány kivitele hátráltatsk-e a jelenleg fennálló szabályok által?

14. Miként lehetne a kivitelre való dohánytermelést elömozditani a jövedék érdekeinek veszélyeztetése nélkül?

15. Mily intézkedések szükségesek, hogy meggátoltassék a dugárusság, mely a saját használatra termelt, vagy engedély mellett megtartott dohány örve alatt üzetik?

16. Meg van e elégedve a közönség az áruba bocsátott gyártmányokkal?

17. A jövedék gyártmányainak elárusitásánál fordultak e elő visszaélések és helytelenségek, melyeket orvosolni kell?

Jegyzés: Az ezen rovat alatti kérdések közül az 5, 6, 7, 8, 9, 10, 14. és 15 ikre a felelet a m. k. pénzügyminiszteriumtól is, — általában pedig mindezen kérdésekre a m. gazdasági egyletektől, kereskedelmi kamráktól, iparegylettől, dohánnyali kereskedőktől (exporteurs) termelőktől, s a nagy közönségnek ez ügyért magát érdeklő szakembereitől kéretik.

Egyletek és közintézetek.

Értesités az unitáriusok kolozsvári főiskolájáról.

Kolozsvár, julius 6. 1869. — Azon meg győződésben lévén, hogy ifjuságunk távol lakó szülöit s általában a nevelés és tudomány barátait érdeklik azon események, melyek a lefolyt iskolai évben főiskolánkban történtek, nem tartom fölöslegesnek azokat röviden előterjeszteni.

Főiskolánk népessége az elmult évben is igen tekintélyes számból állott, mert 330 an törekedtek lankadatlan szorgalommal a tudomány, müveltség és képzettség megszerzésére. Ugyanis volt végzett theologus 10; papnövendék a három theolog. osztályban 28; a nyolcz gymn. osztályban 218; a négy elemi osztályban 58 s kezdő 16. Ezek közül volt r. kath. 30; ágostai vallásu 20; ev. ref. 11; gör. kath. 5; gör. keleti 2; héber 20; a többi unitárius. Nemzetiségre nézve volt: szász 8, oláh 7, angol 2, a többi magyar. A halál ez évben nem kimélt meg, mint a multban, mert 5 jeles tanulót ragadott el nemcsak a szülők, hanem a tanitók és osztálytársak mély fájdalmára is.

Az országos törvény azon kedvezményét, hogy a katonának önkénytesen beállók csak egy évig kötelesek rendes szolgálatban lenni, csak két tanuló vehette igénybe, mert a többiek szülöi a szükséges szülöi beleegyezést, félreértés következtében, késöre küldötték el.

Ez évben részint közadakozásból, részint a köpénztárból a főiskola nagy termében egy igen szép orgona is állittatott, s ez által segitve van azon régóta érzett hiányon, hogy a mesteri állomásra készülő ifjaknak nem volt hol gyakorolják magokat az orgonálásban. Az angol nyelv több év óta tanittatott ugyan főiskolánkban, de rendes vizsgálat belöle nem tartatott. Ez évben ez is megkezdődött s mindkét vizsgálat alkalmával kitünő eredményt mutatott. A könyvtár részint ajándék, részint vétel útján 310 kötettel gyarapodott. Amerikai hitrokonaink is 110 kötetből álló igen becses tudományos munkával gazdagiták főiskolánk könyvtárát. A természettári-gyüjtemény vétel útján szintén több eszközzel szaporodott.

A nyári közvizsgálatok junius 16—26. napjain folytak le, néhány kivétellel, általában örvendetes eredménynyel. A szóbeli érettségi vizsgára, mely jun. 29. és 30-án tartatott, 27 ifju állott elé, kik közül 24 érettnek nyilvánittatott, 1 egy tantárgyból szept. 16 áig, 2 pedig minden tantárgyból egy évig visszavettetett.

Az olvasó- és önképző-egyletek ez évben is örvendetes jelét adták a munkálkodásnak és önképzésnek. Ez egyletek ugyanis a Lendvai-Latkóczíné alapitványából több rendbeli dijat tüztek ki, melyekre 20 pályamü adatott be birálatra. Nyertek: Boér Lajos egy értekezése 2 tallért, Péterfi Albert „Herodiás“ czimü balladája 4 tallért; „A bárót szereti-e, vagy az embert“ czimü eredeti novellája 4 tallért és a Jókai „Mire megvénülünk“ czimü regényének kritikai és tanulmányszerü ismertetésével is 4 tallért. Bedő Dénes osk. főnök forditása latinból 5 tallért és Derzsi Károly forditása németből szinte 5 tallért. Volt még egy dij a II. József császár korát tárgyazó tört. tanulmányra, de az erre pályázó müvek nem ütvén meg a mértéket, a dij nem adatott ki.

Az érdemsorozat felolvasásakor következő jutalmak osztattak ki. A boldog emlékü Fejér Márton által a szép irásért kitüzött dijakból a 2 tallért nyerte Albert Iván VI., az 1 tallért Végh Mátyás a IV. gym. oszt. tanuló; a t. Nappendruck Károly úr által ajándékozott 1 tallért Mátyás János I. gymn. oszt. tanuló.

Azon halhatatlan jóltevők nevei közt, kikről évről évre kegyelettel emlékszik meg az ifjuság és az utókor, ismét egy kegyes emlékü nő jelenik meg, ezúttal elöször. Ez kövendi Szász Gergelyné, Incze Klára, a ki pár év előtt 100 frtot hagyott végrendeletileg főiskolánknak oly formán, hogy kamatjai mindig a legjobb kötött, vagy kötetlen munka irójának adassanak birálat után. Ez alapitvány ez évben életbe lépvén, e feladatra: „A tavasz minő vallásos és erkölcsi eszméket ébreszthet az ifjuban,“ két kötött és három kötetlen pályamü adatott be, melyeket a biráló bizottság megvizsgálván, az egyik dijat a kötött müvek irói közül Péterfi Albertnek, a másikat a prózában irt müvek irói közül várfalvi Pálfi Károlynak itélte, kiknek a dij az összes ifjuság előtt és lelkesitő tapsai közt adatott át.

A Zsuki László-féle alapitványból, temetési és legatio dijakból a felosztályu egyenruhás ifjak közt kiosztatott 78 frt 25 kr. Év folytán a Koncz János-féle alapitványból 24 szegény sorsu s jó magaviseletü tanulónak havankénti részint 5, részint $2\frac{1}{2}$ frtjával kiosztatott 600 frt, a Fejér Ödön néven levő alapitványból két ifjunak havonkénti $2\frac{1}{2}$ frtjával 50 frt.

A nevelés és nemzeti eléhaladás ügyét szivökön hordozó buzgó férfiak és jótékony nők ez évben is több szegény és árva fiunak tették lehetővé a tanulás folytatását az által, hogy élelmökről kegyesen gondoskodtak. Ugyanis ebédet adtak egy-egy tanulónak: mlgos Kriza Jánosné minden nap, mlgos Ferenczi Mózesné és t. Kovácsi Antalné minden héten kétszer, t. Sárdi Józsefné minden héten háromszor. Továbbá 10—10 tanulónak ebédet főztek hetenként egyszer: id. mlgos Groisz Gusztávné, özv. mlt. Pákei Lajosné és mlt. Jakab Elekné úraszszonyok; minden két hétben egyszer: t. Berde Áronné, t. Brencsán Sándorné, t. Csulak Dánielné, t. Ferencz Józsefné, t. Frank Kis Jánosné, t. Haller Rudolfné, t. Haller Károlyné, t. Lászlóczky Péterné, t. Nagy Lajosné, t. Nemes Józsefné és t. Pataki Istvánné úrasszonyok. — Pénzt adtak az emlitett 20 ifju ebédje főzetésére oly napokon, melyeken egyesek nem főztek: t. Filep Istvánné 8 frtot, özv. t. Gyergyai Ferenczné 16 frtot, t. Gyergyai Ferencz úr 10 frtot, t. Gyulai Ferenczné 8 frtot, t. Jánosi Geröné 8 frtot, mlgos Kääli Nagy Elekné 40 frtot, t. Magyari Mihály úr 12 frtot, mlgos Mikó Sámuelné 16 frtot, özv. m. Nemegyei Jánosné 5 frtot, mlgos Sándor Istvánné 6 frtot, t. Ürmösi Sámuelné 8 frtot és t. Végh Sámuel úr 16 frtot.

Fogadjak a nemes szivü adakozók ezúttal is legőszintébb hálánk- és köszönetünk kifejezését e nagylelkü segedelmeikért, melyekkel annyi ifjut szabaditottak meg a mindennapi kenyér megszerzésének nyomasztó gondjaitól.

Benczédi Gergely, ig. tanár.

Napi hirek.

= Ő Felsége a honvédelmi miniszter előterjesztése folytán megengedte, hogy a honvédségi lőfegyverek beszerzésénél és átvételénél gyakorlandó felügyelés végett egy, közvetlenül a honvédelmi miniszteriumnak alárendelt, három tagu bizottság állittassék fel, s ezen bizottság elnökévé Márkovich Adolf honvéd lovas alezredest nevezte ki.

= A folyó évi ujonczozásra nézve a honvédelmi miniszterium kiadta a rendeletet valamennyi törvényhatósághoz. E szerint a 43,273 főnyi összes hadjutalékhoz ad az 1857 ki népösszeirás alapján, a határőrséget nem számitva, a budai hadparancsnokság területe 30,645 ujonczot, 3,065 póttartalékost; a nagy-szebeni hadparancsnokság 6,001 ujonczot, 600 póttartalékost, és a zágrábi hadparancsnokság 2,693 ujonczot és 269 póttartalékost. A rendelet részletesen megállapitja az ujonczozási eljárást is. Ezzel kapcsolatban a hivatalos lap egy értesitése szerint a jelen ujonczozásnál már a hadköteles ifjak, kik eddig önkénytesekként a hadseregbe nem léptek — a folyó évi sorozás beálltáig, azaz: augusztus 15 kéig még beléphetnek a f. évi október 1 én kezdődő és egy egész esztendeig tartó katonaszolgálati tanfolyamra.

= A görög keleti vallásunak egyházi, iskolai és alapitványi ügyeinek rendezését illetőleg mult évi aug. hóban Nagy-Szebenben tartott gör. kel. román nemzeti congressuson hozott szervezési szabályokat ő Felsége szentesitette s azok a legfelsőbb helyen eszközölt némely módositásokkal hivatalosan közzététettek.

= Egy dühös eb a városunktól nem messze levő Ajtón helységében három, 10—12 éves gyermeket marczongolt össze. Kettőhöz remény sincs, a harmadik tán még megmenthető. Tegnapelőtt hozták be szegényekeket a kórházba.

= Csodálatos villámütésről irnak a zajzoni fürdőről. Egy nyári lakban többen voltak jelen, midőn a legelénkebb társalgás közepette vakitó fény árasztá el a szobát, az ablak csörömpölve hullt alá, s ezzel egyidejüleg egy fiatal leany rogyott a földre és egy nő ruhája kezdett égni. Mindez egy másodpercz müve volt; mire a becsapott kobor mennykő az ablakfüggönyeit meggyujtva, ismét eltávozott a hol jött, s a házat néhányszor megkerülve a földbe tünt. Az eső még meg sem indult volt, s semmi csattanást sem hallottak. — A társaságból csak a fiatal leány lett életveszélyesen találva; a korosabb nő, kinek égő ruháit hirtelen letépték, ma már jobban van.

= Még egy mennykő hullás. Bukovina szélén 70 ember dolgozott együtt a mezőn; a villám lecsapott, 7 röglön meghalt, s a többi kisebb-nagyobb mértékben megsérült — irja egyik német lap.

= A „Gazetta Transsylvania“ egykori főmunkatársa, Baritiu György úr, az emlitett lap közelebbi számában kinyilatkoztatván, hogy ő, habár folyvást a régi alapon áll, nyolcz hónap óta egyetlen egy politikai czikket sem irt, felkéri ellenségeit, hogy boszujokat rajta és ne övéin töltsék. — Ez bizony elég érzékenyen hangzik, hanem ilyen sürü mennyköhullás és jégverés közepette nem is csoda.

= Derék mészárosaink kivált már-már nevetségesnek is találhatják, hogy ilyen olcsó marha idején ismét oly csekélységgel veszödünk, minő egy font hús; de hát ki nem állhatunk az ez iránt bekétlenkedő vidéki levelek zápora elől, s csak tudatnunk illik a kérkedőkkel, hogy az ök 14, 15 és 16 os számaiknak, a mi, mint látszik, megdönthetetlen 19-ünket mégis csak respectálniok kell. E magas ár a mi városunk egyik büszkesége, melyből ugyan szivesen engednénk valamit, de ugy megfogtuk, mint az egyszeri székely a gonoszt; s arról sem tehetünk, ha a szabadulást keresö tekintetek a communitás felé irányulnak.

= A „M. P.“ azon állitásával szemben, hogy a „K. K.“ jul. 10 ki száma napihirei közt meglent 4 ik czikk, mert a szerkesztőségi jegyet viseli, beküldött nem lehet, kijelentjük, hogy azt nem e rovat vezetője irta, s a rendes jegy vétségből szedetett eleibe. Arról pedig, hogy csak ugyan beküldetett, a beküldő beleegyezése folytán, szerkesztőségünknél bármikor meggyőződést szerezhet magának K. Papp Miklós ur. Egyébiránt nem is ez a kérdés. Hogy mi, meg van mondva alább.

— A hallgató képviselőkre addig faragták az élczet, mig egy amerikai, Springer Williám nevü csakugyan talált fel egy szavazógépet. Ezt a valamit, melyből annyi sodrony fut ki, a hány képviselő van, az elnök asztalára teszik; s itt tudatja az „igen“ t, vagy „nem“ et, a szerint, a mint az illető képviselő szavazott. Történik pedig ugy, hogy mindenik sodronynak kettős feje van, egyik az „igen,“ másik a „nem“ számára; s nem kell egyéb, csakhogy a képviselő tetszése szerint, vagy az egyiket, vagy a másikat érintse. Ilyen formán, minthogy a sodronyok a képviselőkig terjednek, a szavazáson a legnépesebb gyülés is pár percz alatt túlesik.

— Egy franczia lap statisztikai kimutatást hoz az európai államok szinházairól, mely nem épen érdektelen összeállitás; e szerint van Franczia-országnak 337, Olaszországnak 298, Spanyolországnak 168, Angolhonnak 159, az osztrák magyar monarchiának 152, a német államoknak 115, Poroszországnak 76, Oroszországnak és Belgiumnak egyenként 34, Hollandiának 23, Svájcznak 20, Portugalliának 16, Lengyelhonnak és Svédországnak 10—10, Norvégiának 8, Dánia- és Schleswig-holsteinnak külön 5, Török- és Görögországnak egyenkint 4, Romániának 3, Szerbiának 1 szinháza, összesen tehát 1480 nevezetesebb szinház.

— A Duna néhány nap óta folyton árad; ily magas vizállás a nyár közepén szinte szokatlan.

— Egy amerikai társaság a pekingi kormánytól szabadalmat kapott a chinai kikötőknek villanyos távirdákkal való összeköttésére, a chinai vonalakat aztán tenger alatti huzal által San-Franciscoval kötnék össze. A terv már a washingtomi senatus előtt van. A huzal lesülyesztése még nehezebb lenne, mint volt ama vonalé, mely az új világot a régivel az atlanti világtengeren át köti össze. Az Irland és New Fundland közti távolság csak 1900 angol mérföldnyi, mig a China és San-Francisco közti 7000 mérföldnyi; e mellett az utóbbinál levő tengermélység is nehezebben érhető el, mint az atlanti Oceáné. Mindazáltal e tetemes nehézségek daczára is remélik, hogy nem messzire van az idő, midőn San Francisco néhány másodpercz alatt válthat hirt Hong-Konggal.

A müvelt olvasó közönséghez.

Lapunk 82-ik számának a müvelt olvasó közönséghez intézett figyelmeztetése nem volt fölösleges; Papp Miklós ur megkezdte a támadást, méltóztassanak szemügyre venni, milyen hatalmas érvekkel (?!) állott a sikra.

Egyik az, hogy a „Kol. Közl.“ szokta vitára ingerelni a „M. Polgárt“, ez meg hónapokig kerülte a meddő polemiát! Azt állitja, hogy „a „Közlöny“-nek alig van olyan száma, melyben a „M. Polgár“ meg ne lenne támadva.“ Milyen ártatlan! A mit a „M. Polg.“ tett, a „Közlönyre“ fogja. Hivatkozunk a két lap t. olvasóira emlékezzenek vissza arra, hogy a „Közlöny“ nagyon ritkán rótta meg a „M. Polgár“ hetvenkedéseit.

Második érv, hogy a „Közlöny“ gyarló, élhetetlen; e felett a lap előfizetőinek száma mond döntő itéletet; Papp Miklós ur itéletére e részben sem adunk semmit.

Harmadik érv, hogy újból vitára ingereltük a „M. Polgárt“ (t. i. a lapot); holott mi Papp Miklós ur szertelen dicsekvését róttuk meg.

Negyedik érv, hogy Papp Miklós ur a „Korunk“ utóbb a „Kol. Közl.“ ujdondásza, a „Magyar Világ“ levelezője és a katholikus „Magy. Polg.“ szerkesztője servilismussal vádolja a „Kol. Közlönyt“; tessék egyetlen czikket megjelölni, melyben a „Kol. Közl.“ nem független álláspontról védelmezte a Deákpárt programmját; mig azt nem teszi, a minthogy nem is teheti, a vád magában semmis.

Ötödik érv a „bezirkeri fogás“ emlegetése. Az urbéri törvényszékeknél számos hazafiakkal én is szolgáltam; ön, mint politikai lap szerkesztője, talán sejt valamit arról, miért tettük azt; különben Kolozsmegye megtisztelő itéletére hivatkozhatom, mely törvényhatóság engem az alkotmány feltámadása után azonnal megyei törvényszéki ülnökei közé választott.

Különben ez érvek gyanánt felhozott észficzamodások nem tartoznak a vitás kérdéshez és igy, mielőtt a „de lana caprina“ firkálást Papp Miklós ur tovább folytatná — ha csak a nyilvánosság előtt adott szavát visszavonni nem akarja — miután a mit róla állitottunk, megczáfolhatlanul be is bizonyitottuk, — tessék a **száz aranyat** a kijelölt „nemzeti intézet“ pénztárába befizetni; mert ám hiába erőködik:

oly positiókat, milyeneket Papp Miklós ur választ, egy I. Napoleon haditudományával rendelkező hadvezér sem képes megvédelmezni.

„Válasz“-ának egy hasábra menő részét átolvastam; e ferditésekkel teljes mesemondással még egy V-ik gymnasialis osztályt végzett gyereket se lehetne tévútra vezetni; a végét is elvárjuk s akkor az egész mondókát illustrálni fogjuk; az eddig megjelent nro I. is reá olvassa Papp Miklós urra: sok szó, nagy érvszegénység!!

Sándor József.

KÜLFÖLD.

Páris, jul. 12. A törvényhozó-testületben Rouher felolvasta a császár üzenetét. Ez kifejti a miniszertanácsban hozott határozatokat. A senatus legközelebb összehivatik, hogy a következő kérdéseket vizsgálja meg: A törvényhozó testület joga az ügyrend megállapitása fölött, a javaslatok benyujtási módjának egyszerüsitése, a kormány azon kötelezettsége, hogy a vámszabályzati változásokat és a nemzetközi szerződéseket a törvényhozó testület elé terjessze, a költségvetés fejezetek szerint szavaztatnék meg az ellenőrködés tökéletesitése végett, a képviselői mandatumok összeegyeztetése a nyilvános, nevezetesen miniszteri functiókkal s az interpellálási jog kiterjesztése. A kormány a senatusra vonatkozó kérdéseket is tanulmányozni fogja.

Páris, jul. 13. Egy császári rendelet a senatust aug. 2 ára hivja egybe. A törvényhozó testületnek ülései elnapoltattak. A „Journal officiel“ jelentése szerint a miniszterek beadták lemondásukat s a császár elfogadta a lemondást.

Itt azon hir van elterjedve, hogy a miniszterek ma este beadják lemondásukat. Segris, Talhouet és Buffet a miniszteriumba belépnének és a tiers párt interpellatióját feladná.

Madrid, jul. 12. Egy decretum az államadósság egyharmadának egységesitését rendeli el. Sagasta a cortesben kinyilatkoztatja, hogy minden hatóság, mely az alkotmányra az esküt letenni vonakodik, fel fog oszlatni. Az unionisták Prim tőknak az új miniszterium alakitásában szabad kezet engedtek. Prim azt hiszi, hogy estig a miniszterek névsorát Serrano elé terjesztheti.

Berlini félhivatalos lapok állitják, hogy a porosz kormány az országgyülés feloszlatásának eventualitásához közelebb jutott, mióta meggyőződött, hogy a majoritás a deficit födözését czélzó javaslatokat aligha fogja tekintetbe venni. A berlini közlönyök azonban ezen lépésből nem jósolnak sikert a kormánynak, mert új választások esetére maguk a conservativ kerületek is szavazataikat az adófelemelés ellenzőire fognák adni.

Havannából Uj Yorkon át jelentik, hogy Caballero de Rodas tbk egy kiáltványt bocsátott ki, melyben e fölkelést már majdnem teljesen elnyomottnak, szórványosan fölmerülő guerilla harczcnak mondja. A tbk elrendelte, hogy minden gyujtogatási és gyilkossági vád a hadi törvényszékek előtt tárgyaltassék, hozzáteszi azonban, hogy mindenki részrehajlatlan igazságra számithat. A rendes törvényszékek egyébiránt folytatják eddigi foglalkozásaikat.

Mint New-Yorkból f. hó 8-ról távirják, a virginiai választásoknál a conservativ többség 40,000 re megy. Több mint 30,000 néger szavazott a conservativek mellett. Walker, a conservativ jelölt, 40,000 szónyi többséggel választatott meg államkormányzóvá. A conservativek közül 6, s a radicálok közül 3 congressusi tag választatott, ez utóbbiak egyike néger lévén. Az új alkotmány elfogadtatott; azon záradék elvettetvén, melyszerint azok, kik a hűségi esküt nem akarják letenni, megfosztatnak activ polgári jogaiktól. Eszerint, mivel az alkotmány egyszerü elfogadása köttetett ki sine qua non föltételül, — Virginia ezen választások daczára sem fog a congressusba fölvétetni.

Legujabb.

Páris, jul. 14. A kamra elnapolásának indoka az, mert szükséges a miniszteriumot ujjáalakitani s a senatusi javaslatokat előkészitení. Rouher visszalépése végleg el van határozva, ő Sergey-be vonult. Allitják, hogy még Lavalette, Baroche és Gressier fognak visszalépni, a császári ház miniszteriuma alkalmasint megszünik; az új miniszteriumba lépnek Segris, Louvet, Talhouet, Chevandier és Drouin de Lhuis.

Ollivier visszautasitotta a miniszteri tárczát; Magne, Forcade, Rigault és Niel megmaradnak a miniszteriumban. Latour d'Auvergne lesz valószinüleg külügyminiszter, Lavalette megy helyette londoni nagykövetnek.

Iskola Alapitvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Belgrád, jul. 13. A beszéd, melylyel a kormányzóság bezárta a skupstinát, mondja: 50 év multával Szerbia betetőzte függetlenségét, oly alkotmányt adván magának, mely biztositja a trón megerősödését; a fejedelem sérthetlen és nem felelős. Vér nélkül jutottunk szabadságra, egyesitjük a szabadságot renddel és az ország felvirul.

Tulajd. és felelős szerkesztő: **Sándor József.**

A közönség köréből.

Felhivás.

Udvarhelyszék közönségének azon tisztelt polgárait, kikhez „az udvarhelyszéki általános népnevelési egylet“ érdekében „aláirási ivek“ intéztettek, felkérem, hogy azokat a jelen évi julius hó 18 ig, mint zárhatárnapig hozzám beküldeni sziveskedjenek.

Ezzel kapcsolatban köztudomásra hozom, hogy ez ideig jelentkezett aláirók száma a 300 at meghaladván, az egylet a jelen évi julius hó 6-dikán tartott közgyülésen megalakult, s a megállapitott alapszabályok 16-dik § ában szervezett egyleti választmány tagjai és a 23. §-ban elésorolt egyleti tisztviselők megválasztása a jelen évi julius hó 19 én d. u. 3 órakor Sz.-Udvarhelytt a székház nagy termében tartandó közgyülésen fog eszközöltetni

Sz.-Udvarhelytt, 1869. jul. 7.

Dániel Gábor,
az alakuló gyülés elnöke.

Figyelmeztetés

az alább elősorolt betegségekben szenvedőkhöz.

Nyavalyatörés (Epylepsia) számos nőknél szemérem miatt elhanyagolt bármi néven nevezendő méhben való szenvedések, továbbá görvélykór (Schrophula), bujakór (Syphilis) s ezekkel kapcsolatban álló bárminemü elévült fekélyesedés és csontbántalmak ellen sikerült nekem alólirottnak több évi orvosi tapasztalataim folytán oly orvosi szereket és orvos kezelési módot feltalálnom, melyekkel az elősorolt betegségeket rövid idő alatt bizton s gyökeresen meggyógyithatom.

Azért bátor vagyok számos bizonylataim támogatása mellett az itt elősorolt betegségekben szenvedőket felhivni, kik bizalmukkal megajándékozni kivánnak s orvosi utasitásom, gyógykezelésem igénybe venni szándékoznak, következő czim alatt: Toroczkóváros orvossa Jeddy György Toroczkón, u. p. Torda. Bérmentesleveleikben meghivásokat, valamint valamely betegségben kivánt utasitásokat s ugy lakhelyemen gyógykezelésem alá betegségekben szenvedőket elfogadok minden időben. Toroczkón, julius 10-én, 1869.

Jeddy György,
orvos, sebész és szülész, Toroczkó város rendes orvosa.

Nyilttér. *)

Nyiltkérdés a „Magyar Polgár“-hoz!

Én még 5 kén e hónak beküldöttem egy czikket Bacsilla Elek ellen „Nyilttéri rovatban“ 5 frt o. é. mellékletével, azóta kétszer jelent meg ön lapja, s czikkem nem adta ki s pénzem sem küldötte vissza. Kérdem, mit szándékszik tenni?

Alvincz, julius 12 én, 1869.

Barabás Károly,
alvinczi nagy esküdt.

*) Az e rovatban megjelenő czikkekért csak a sajtóhatósággal szemben vállal felelősséget a szerk.

Távirati tudósitás a bécsi börzéről.

Julius 14-kén: 5% Metaliques 100 frt 62 90. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 71.25. Kamat 62 90. 1860. Kölcsön 103 90. Bankrészvény 760. Hitelintézeti részvény 200 frt 286.90. London 10 ft st. 100 frt 23¼ kr 125.35. Ezüst 122.35. Cs. királyi arany 5.92.

Földtehermentesitési kötvények: Magyar 81.75. Fiumei 80 50. Erdélyi 79.—. Horv.-Slavon 82.75.

Sz. 55. 1869. (328) (2—3)
D. Sz.

Pályázati hirdetmény.

A borszéki fürdőhelynek Gyergyó-Ditró és Szárhegy tulajdonos közönségei a nevezett fürdőhelyen egy mükertészt és egy mérnöket szándékolván egy előre 6 egymásután következő évekre felvenni, e végre ezennel pályázat nyittatik.

A mükertészség 400 frt évi fizetéssel, e mellett Borszékben helyt szabad szállással, 6 öl tüzifával, konyha és faiskola szükségére megkivántató kerttel; a mérnöki állomás pedig 800 frt évi fizetéssel, Borszékben helyt szabadszállással, házi szükségre megkivántató konyhakerttel, legelési és erdőlési joggal van összekötve.

Pályázni kivánók figyelmeztetnek, miként csak oly mükertész nyerheti el az állomást, ki szakavatottsága és jártassága mellett technicai és szépészeti fogalmakkal is bir; a mérnöknek pedig szakértelme mellett a technicai tudományokban is jártasnak kell hogy legyen; mind kettőnél pedig a magyar nyelv tudása megkivántatik.

Ezen állomásokat elnyerni ohajtók ezennel felhivatnak, kellő okmányokkal felszerelt folyamodványaikat a borszéki ügyeket vezető bizottmányhoz Ditróba czimezve f. é. **september 15-ig** benyujtani.

Gyergyó-Ditróban, 1869 julius 1-jén.

A fürdő-bizottmány nevében:
PÉTER LAJOS, bizottm. jegyző.

---

109. Sz. 1869. (329) (2—3)
9.

Hirdetmény.

Folyó év **julius 26-kán délelőtt 9 órakor** Szász Régenben, a városi tanácsháznál a sörház, a sörtözös és az sörbehozatali jog 12 évekre haszonbérbe adatik. Mely is oly hozzátétellel közhirré tétetik, hogy az árverezési pontok a városi tanácsháznál belátandók.

Szász-Régen, julius 9-én, 1869.

A VÁROSI TANÁCS.

NEM HIVATALOS.

(334) (1—3)

A kolozsvári hitelbank és zálogkölcsön társulat

f. évi **augusztus 17-kén d. u. 5 órakor** az intézet helyiségében

Rendkivüli közgyülést

tart, a melyre a t. cz. részvényeseket az alapszabályok 29, 30, 31 §§. értelmében tisztelettel meghivja.

Kolozsvártt, julius 15-én, 1869.

Az igazgató választmány.

SIMON ELEK, alelnök. KORBULY BOGDÁN, igazgató.
GÁMÁN ZSIGMOND, titkár.

E rendkivüli közgyülés **tárgyát** *képezi a m. kir. fömélt. kereskedelmi miniszteriumnak f. évi junius 2-ról 9266 sz. alatti engedélye a* **bankűzlet** *fölvételére, s ennek következtében az alaptőke szaporitása* **uj részvények** *kibocsátása által.*

Quirsfeld és Ormós,

ezelőtt Quirsfeld F. W.

jelentik, hogy a *Rothenthurmstrasseban* 29 sz. a.
létezett nürnbergi rövid- és diszáru nagybani raktárukat
a Szent-István-tér 3 sz. alá (a régi tábori gyógyszertár
(332) mellett) (1—3)
tették át, s egyuttal figyelmeztetnek arra, hogy metszett **himzőgyöngy** és franczia **aczél-**, **arany-** és **ezüstgyöngy**-raktárukat felhagyják, s ezeket **15% engedélylyel** elárulják.

---

(164) 17/7 (2—3)

Popp J. G. gyak fogorvos urnak,

Bécs, Stadt, Bognergasse Nro. 2.

Sok év óta szenvedek kemény fogtájásban, a minek következtében, ámbár fiatal vagyok, sok fogamat elvesztettem, a többi fogaim pedig torhák, odvasok lettek, s ez által nem csak nehezen tudok rágni, söt a ragás is fájdalmas nekem. Rövid idő előtt történetesen láttam önnek **Anatherin szájvizét**, mint jeles szert fogfájás ellen hirdettetni. Miután semmit sem óhajtottam, mint fogfájásomtól menekülni, nem volt gyorsabb teendőm, mint azonnal próbát tenni. A tachaui gyógyszertárban vettem tehát 1 *üveg Anatherin szájvizet, s hasznosságát és jótékonyságát bebizonyultnak találtam, mert rövid használata után fog húsamat megerősödni érzém, s fogaim megszüntek fájni.* Ajánlatomra több barátom is használni kezdé, s ugyanazon jótékony hatást vették észre. A midőn én és barátaim ezen szerért önnek hálát mondunk, egyúttal biztosithatom önt, hogy **Anatherin-szájvizét** mindenütt ajánlani fogom. Mindjárt meg akartam szerezni az ugyanazon lapban hirdetett fog ólom-ot is, hanem a tachaui gyógyszerész urnál nem volt készletben, s ő ajánlá nekem saját készitményü fog-ólamát. Ha nem ezt czélszerütlennek és sikertelenek találtam; azért kérem önt, hogy nekem fog-ólamából egy dobozt 2 frt 10 kr. küldeni sziveskedjék, a mire nézve az öszeget ezennel ide zárom.

tisztelettel
Heimerl József
tanár Lohmban, Tachau mellett Csehországban.

Kapható: **Kolozsvártt: WOLFF J., Dr. HINCZ Gy. ENGEL J.** és **BINDER** gyógyszerészek és **KARVÁZY J.** *Tordán:* Wolff gyógyszerész. *Déésen:* Krémer Sámuel. *Devén:* Bosniaki és Gergely. *Medgyesen:* Folbert gyógysz. *Nagy-Enyeden:* Oberth J. gyógysz. *M.-Vásárhelytt:* Fogarasi D. és Stucher. *Szászvároson:* Leonhardt. *Szász-Régenben:* Traugott és Wachner. *Zilahon:* Weiss gyógysz. *Sz.-Somlyón:* R. Tarsa Ign. *Kézdi-Vásárhelytt:* Nagy Jakab. *Böszörményben:* Lányi J. gyógysz. *Nagy-Bányán:* Papp gyógysz. *N.-Károlyban:* Jellinek gyógysz. *Szinyér-Várallyán:* Gerber gyógysz. *Szebenben:* Sill Mih., Müller gyógysz. Zöhrer, Steiner. *Brassóban:* Fabik gyógysz. Jekelius gyógysz. Anken C. és társa. *Károly-Fehérvártt:* Wagner könyvárus. *Segesvártt:* Markus Fr. Teutsch J. B. Misselbacher. *Beszterczén:* Dietrich és Fleischer. Tergovits Ed. Nussbeck, Textoris G. M. *Nyiregyházán:* Bacsai B. gyógysz. Reich, Pavlovich. *Balázsfalván:* Fülep és társa. *N.-Almáson:* Beck M. *Gy.-Szt.-Miklóson:* Mikó M. *Sz.-Udvarhelytt:* Beczási Em. *Földvártt:* Temmer E. *Bassóban:* J. v. Müller, gyógyszerész.

---

(326) (3—3)

Első magyar kölcsönös állatbiztositó-társaság

Pesten, kigyóutcza 1. sz.

Miután az alakulás megtörtént, s a társaság üzletét már legközelebb meginditandja, ennélfogva mindazon t. cz. urak, kik Magyar-, Erdély-, Horváth- és Tótországban, Dalmátiában és a Katonai határőrvidéken felállitandó fő- vagy alügynökség átvételére vállalkozni óhajtanak, ezennel felhivatnak, hogy folyamodványaikat a mellékletekkel együtt **minélelőbb** adják be az igazgatóságnak.

Állatorvosok, gazdák, gazdasági hivatalnokok, gyógyszerészek és egyéb szakértők első sorban vétetnek tekintetbe.

Gróf Zichy Rudolf, elnök. **Türr István**, tiszteletbeli elnök,
Mihalik János, I. alelnök. **Dr. Zlamál Vilmos**, II. alelnök.

Igazgatók:

Szaluszky Szilárd, vezénylő igazgató.
Tutzingeni Tichtl Ferencz, **Bachmayer György**, **Kanitz Mór.**
Miklósy Sámuel, vezér-titkár.

Igazgató tanácsosok:

Gróf Forgách Kálmán.	Sichermann Manó.	Heitzmann Márton.	Steinfeld Ignácz.
Aczél Péter.	Löwenberg Jakab.	Deutsch Ignácz.	Dobos Ferencz.
Klein Lipót.	Brüll Lipót.	(Deutsch Ignácz és fia czég.)	Árvay László.
Petényi Ottó.	Letzl Illés,	Kodolányi Antal.	Kadelburg Mauó.
Schwachhofer Lajos.	Kurzweil Ede.	Löwy Mór.	
Báró Staudach Adolf.	Gróf Sztáray Victor.	Balázs Kálmán.	
Pekáry József.	Péchy Tamás.	Sichermann Ignácz.	

---

(335) (1—*)

Dús választéku

nagy varrógép-raktár

Boér Sándornál

Kolozsvártt bel-magyarutcza 318 szám alatt.

Hol szilárd jótállás, ugy ingyentanitás, s bármi baj esetére *azonnali segélynyujtás*, valamint illő feltétellel *könnyitett fizetési módozat mellett*, következő leszállitott árak számittatnak:

1. **Családi** használatra ajánlandó nagy gépek:

Lánczszemmel tüzzelők: *Willcox* és *Gibbs* 45 frttól kezdődőleg. Kettős tánczolással tüzzelők: *Grover* és *Baker* szerkezetü 110 frt, *Grover* és *Baker* Nr. 24. 135 frt. — Kétfelől tüzzelők: *Wheeler* és *Wilson* szerkezetü: 75, 80, 100 frt. *Wheeler* és *Wilson* Nr. 2. 120 frt. Vetélővel, kétfelől tüzzelők: *Taylor* 80, 85 frt. *Natalis* vagy *Lincoln* 85, 100, 120 frt. *Singer lit. A. 100 frt*, diszöltést késztő szerkezet hozzá 12 frt.

2. **Szabó** és hasonló üzleti czélra és bőrmunkára alkalmas vetéllővel, kétfelől tüzzelő gépek:

Natalis 100, 120 frt. *Grover* és *Baker* 19, 120 frt. Nr. 7. 140 frt; legujabb: *Thomas Cylinder gépe.* Nr. 1. 150 frt, Nr. 2. 165 frt, ez utóbbi két irányban varr.

3. **Czipészek** számára és legnehezebb bőrmunkára készitett, vetéllővel, kétfelől tüzzelő gépek:

Howe lit. C. legnagyobb és legerösebb 150 frt, *Imperial* 155 frt; e fajták között legujabb: *Thomas Cylinder* Nr. 2., kétféle irányban varr. *Jones* et *C. Cylinder* Nr. 3. 200 frt, ez utóbbi minden irányban varr, ugy, hogy ezzel használt czipőbe is uj rugonyt varrhatni, emellett egyetlen gép, melyet czifra kivarrásokra legkönnyebben használhatni.

4. **Családi** használatra alkalmas **kézi gépek**:

Lánczszemmel tüzzelők: 20, 25 frt; legjobbak: *Willcox-* és *Gibbs*-féle, 30, 35 frt. Kétfelől tüzzelők: 50 frt, legjobb 60 frt, *Taylor* nagy, 65 frt.

Található ott továbbá varrógépi *tü, olaj, hatrétü czérna* és *selyem*, utóbbi matringban is; e mellett minden *gépi varrás* és *gouvrirozás* elkészitése elvállaltatik.

Most érkeztek: **2 és 3 kerekü Velocipédek.**

☞ Tudakoló levelek posta fordultával, rajz és árjegyzék mellékléssével megfeleltetnek. *Gépeknél fuvar és költség a vevőt nem terheli.*

---

(286) (2—*)

Kiadó bolt és szállás.

N.-Enyeden a főtéren a Minorita szerzet szomszédságában, jövő Sz.-Mihálykor van egy áruló bolt és szállás bérbe kiadó. Értekezni lehet ott Enyeden Cirner József urnál; itt Kolozsvártt tulajdonos **Karvázy Józsefnél.**

---

277 **Raktárak állittatnak** 7—12

Az ember legnagyobb ellensége

a poloska!

Alólirt gyári czég, évek során gyártmányairól ismeretes levén, ajánlja a *t. cz. közönségnek, szálloda-tulajdonosoknak, intézeteknek, növeldéknek, laktanyáknak, kórodáknak, folyam- és* tengeri hajózási vállalatoknak felülmúlhatlan

poloskapusztitó növény-esenciáját.

Bihari S. és társa

méregtelen, büztelen, 500%-kal olcsóbb, mint más tincturák. Olcsóságának köszönhetjük, hogy az *orosz gözhajótársulat Odessában*, a *Lloyd-társaság Triestben*, a *cs. kir. hajógyár Polában* és több cs. kir. hadüintézetek stb. vásarlóink.

☞ Árak: 1 üveg ⅓ meszely tartalommal 25 kr., ½ meszely 30 kr. ½ kupa 60 kr. ½ kupa 1 frt. 1/1 kupa 2 frt. egy veder, 40 kupás, 56 frt. ½ *kupánál kevesebbet nem küldünk.*

Pénzek és levelek egyedül a *főraktárhoz Bécsben* intézendők, *Weihburggasse, im Gebäude der Gartenbau-Gesellschaft „zur rothon Fahne.“*

☞ Legújabb! **Fém-rovarpusztitó légnyomatu-gép** a rovarpornak a hasadékokba s általán lyukakba könnyen befuhatására), mely meglepőleg működik. 1 drb valódi persa rovarporral töltve csak **40 kr**, 1 pakét utántöltésre csak csak 10 kr, fontszámra 1 frt. 70 kr.

☞ **Kapható: Kolozsvártt CSIKY IMRE kereskedésében.**

Elárusitók engedményt kapnak.

---

(3) (3—3)

Hirdetés.

Waring Testvérek és Eckersley, nagyvárad—kolozsvári vasúti vállalkozó urak hajlandók, körülbelől egy Kolozsvártól kezdve 4 mértföldnyi hosszu terének földfeletti épületét (sinelés) és kavicsolását, ajánlat uton kiadni.

Az ajánlatok erre a kétféle munkákra vagy együtt, vagy pedig külön külön osztva benyujtathatnak.

Az anyagok áruszerzése, valamint ezeknek szállitása Waring Testvérek és Eckersley urak által eszközöltetik.

Az ajánlatok f. é. **julius 25-kig** Waring testvérek és Eckersley vállalkozó urak, Kolozsváron levő hetedik számu osztály irodájához igazitandók.

---

(333) (1—3)

Hirdetmény.

Vasút- és épitkezéshez használható **cserefák** — melyeknek hossza 8—15 öl, szélessége 10—15 □ hüvelyk — továbbá több ezer kikészitett 1—40 akós hordóknak használható **dongák** kaphatók jutányos áron

Krauss Jánosnál,
Szász-Régenben.

---

(331) (2—3)

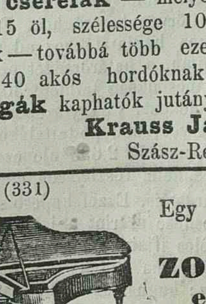

Egy jó állapotban lévő

zongora

eladó.

Értekezhetni külszénutczába 50-ik ház szám tulajdonossával.

---

(194) 8—*

☞ Figyelemreméltó! ☜

A **Széchenyi zuhanyos fürdő** alólirt tulajdonosánál minden időben található több száz darab **száraz deszka** és kész **padozat** (padimentum) a legjutányosabb árban.

Csiky József,
a Széchenyi fürdő tulajdonosa,
külmonostor-utcza, 59. sz.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betüivel (Bel-farkasutcza 74 sz.

☞ **Melléklet: Hoff János-féle maláta gyártmányok raktára Karvázy Gyulánál.**

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj Napoca

A Hoff-féle malátakészitmények gyógyhatása iránti hála- és elismerő iratok a közönség köréből.

A hála- és elismerő iratok, melyeket sok évek során a felgyógyultak szivök örömében a forráshoz intéztek, honnan felgyógyulásuk eredt, eredetileg hiteles alakban megtartvák, s számuk **több százezerre megy.** Hogy a világ elött azok valódisága bemutattassék, egy részök naponta, a mennyiben nyilvánosság elé valók, hirlapok és napilapok utján közzététetik. Mind ismert és könnyen fellelhető egyének, a kik bizonynyal felszólamlanának, ha alaptalan jelentések fognának nekik tulajdonittatni. Hogy tartalomdús képet adjunk róluk, nehányat ide igtatunk. Különös keresettség bizonynyal nem fog követtetni; a hálairatok sem rendeztethettek a különféle készletek nemei szerint szoros rendben, mert a gyógytápszereknél gyakran a malátakivonat-egészségi sör s a maláta-egészségi csokoláde változatos élvezése okozza a gyógyulást, s mig a maláta-növényszappanok használása mellett fürdöben s a pipereasztalnál, gyakran orvosi rendelet, vagy a beteg saját belátása szerint, a malátagyógytápszerek élvezése is megtörténik.

Malátakivonat-egészségi sör.

Páris, 14. jun. 1862. Egy egész évig szenvedtem idült légcsögyuladásban, minek következtében annyira elgyengültem, hogy étvágyam és álmam meröben elveszett. Dr. Lucco ur, gyakorló orvos itten, tanácslá önnek malátakivonat-egészségi söre használatát, s e tanácsnak köszönöm, de mindenekelött pompás szerének, hogy tökéletesen helyreálltam, mert most ismét jól eszem és alszom, s eröm láthatólag viszszatért. **De Guillaume**, rue de Londres.

Eisenberg. 22. märcz. 1864. A Hoff-féle malátagyógytápszerek élvezetének eredménye sorvbetegemnél meglepő örvendetes volt, azért kérek ismét egy hasonló mennyiségü küldeményt. **Trommelt L.** orvostudor.

Berlin, 22. märcz. 1864. Tekintetes urnak bizonnyára kellemes lesz azon közlés, hogy özv. **Weht** hadnagynő 17 éves fia — Charitéstrasse 10— a ki nagyon beteg volt s a kinek az orvosok önnek malátakivonatát rendelék, most annak használása után annyira javult és erősödött, hogy magára járhat s még életvágya is visszatért. Ámbár a malátakivonat sok ismerősömnél igen jónak bizonyult, még is nyiltan meg kell vallanom, hogy egyetlen más esetben sem láttam oly gyors és sikeres eredményt. **Miután az orvos a betegnek a használás folytatását ajánlá**, kérem uraságodat további küldeményért.

Hacke, I. oszt. hadnagy, Alte Jakobstrasse 64.

Belgrád, 30. okt. 1866. Atyám, dr. Sekulics Újvidéken melegen ajánlá nekem önnek egészségi sörét, kérem tehát még a hajózás megszünése előtt abból 30 palaczkot és 20 doboz mellmaláta-czukorkát küldeni. **Szekulics Tivadar**, gyógyszerész.

Pest, 11. nov. 1866. Az idén ismét sokra lesz szükségem önnek gyártmányaiból, valamint általam másoknak is, a kiknek tanácslom s legjobb lelkiismerettel ajánlhatom. Kérem tehát nekem mielőbb egy ládával küldeni. (pénzösszeg.) Egész tisztelettel ,alázatos szolgája: **Messi A.** kir. tanár.

Maláta-egészségi csokoláde és mellmaláta-czukkorkák.

A maláta-egészségi csokoláde, az eddigi világhirü tápmellmaláta helyét pótolva s annak anyagát a legfinomabb cacao szer mellett tartalmazva, miután nyálkásságot nem okoz, e mellett táplál, frissit és erősit, a legelgyengültebb emésztő szervektől is gyorsan feloldatik, s átalában finom, kellemes, az egészséget fenntartó ital, előbb azok által használtatott, a kiknek a kávé tiltva, vagy pedig ártalmas volt; de nem sokára általános élvezetszerré lőn egészségesek és betegek, még olyanok számára is, a kik a malátakivonat egészségi sört használták, mert a legjobb táplálék jó élvezetek változatosságán alapul. Torok- és lélegzőszervbetegek számára hozzá vannak adva a nyálkoldó mellmaláta-czukkorkák. A maláta-csokoláde tábla- és poralakban van, utóbbi különösen gyermekek számára; a közönség azonban gyakran más cercaliák hozzáadása nélkül, gyorsan készitett, igen erősitő leveleseknek használta.— Hogy mit eredményez mint étmérséki és gyógytápszer, az iránt következő elismerő iratok nyilatkoznak. Előbb azok következnek, hol a használás eredménye felnőttekre vonatkozik.

Berlin, 8. october 1866. Miután tökéletesen elgyengült, a halálhoz már közel állott férjem önnek malátakivonat-egészségi sörét s maláta-egészségi csokoládeját megitta, rövid időn megnyugtató álom szállta meg, melyből igen megerősödve ébredt fel. Miután mindkét ital oly pompásan hat (következik a megrendelés) **Bilstein Adelhaid.**

Abbazia, 31 oct. 1866. E szert alkalmaztam betegeimnél. Egy 35 éves férfi, a tüdősorv kezdetén, vérpökés és genyhányás következtében annyira el volt gyengülve és soványodva, hogy közel halálától féltek. — Miután a tüdőre ható heves rohamokat s az éjjeli izzadást elháritottam, Hoff-féle malátakivonat beadásához fogtam, s a betegség jóravaló fordulása rövid időn látható volt, az erő emelkedett, melllihegés, genyhányás, izzadás és láz megszüntek. A Hoff-féle maláta-egészségi csokoláde egyszerre használtatott a Hoff-féle maláta kivonattal, s étmérséki erejét hasonlólag bebizonyitá, mert a beteg most már lábbadónak tekinthető. E betegek biztos javulása és könnyebbülése gazdag nyereség, a mi arra indit, hogy tapasztalataimat nyilvánosságra bocsássam. **dr. Sporer Mátyás György**, cs. kir. kormszéki tanácsos és orsz. főorvos Abbaziában Fiume mellett.

Legmagasabb elismervények koronás fők, herczegek, herczegnők, sat. részéről.

Minden fennevezett maláta-gyártmányok készitője, udvari szállitója több koronás főnek, kiknek elismervénye az előnév engedményezésében nyilvánul. E legmagasabb kitüntetések s különös kinevezések mellett szabadjon itt a következő leiratokról emlitést tenni.

Bécs, 15 jul 1861 „Rendkivül jó eredmények s az azok folytán a Hoff-féle malátakivonat által nyert előnyös hir következtében **Hoff-János** úr Berlinből azon különös szerencsében részesült, hogy Ferencz József austr. császár Ő Felségétől különös kihallgatáson biztositást nyert, miszerint e jó hirnevü szer legközelebbről az elbetegedett Erzsébet császárné ő Felségénél alkalmazásba fog hozatni.“

A valóságot bizonyitja Bécs, 15 jul. 1861 (P. H. a porosz kir. titkos tanácsos követ Bécsben) és követségi iroda főnök sat. **Weimann**

Ő felsége a dán király-Kopenhágában: Örömmel tapasztaltam magamon s rokonaimon a Hoff-féle egészségi sör jótékony hatását sat. sat. **Salzungen.**

Tekintetes urat kérem nekem újból 12 palaczk malátakivonatot, postai utánvét mellett, s azon czim alatt, mint előbb, minél hamarább küldeni.

Megragadom ez alkalmat, hogy részemről is elismerjem a teljes kitünő hatását az ön jeles malátakivonatának, mert már most is, csak rövid használata után e jóizü italnak nagy mértékben érzem annak erősitő hatását. Tisztelettel vagyok **Swaine Ernesztina**, szül. **Löwenstein Bentheim Freudenberg herczegnő.**

Hoff János úr központi raktárának Bécsben.

Tekintetes úr! **Odonnel** grófnőtől egy levelet kaptam, a melyben nekem a Hoff-féle malátakivonat-egészségi sört **tapasztalatból igen hathatósnak ajánlja**. Kérem tehát nekem annyit küldeni belőle, a menynyi két ember gyógyitására szükséges, sat. **Volkonsky Luiza** herczegnő.

Uram! Legyen szives ennek vétele után azonnal, jóizü malátakivonat egészségi söréből 25 palaczkot küldeni, oly jó minőségüt, mint tavaly. Czimezze a küldeményt Panciatich Borgo Pinti palotámba Florenczbe. Fogadja legnagyobb elismerésem és legkitünőbb tiszteletem kifejezését.

Florencz. **Manveloff Natália herczegnő.**

Tekintetes úr! sietek jelenteni önnek, hogy tisztelt iratával jelzett malátakivonat-egészségi sör küldeményét megkaptam s az összeget ide zárom. Kérek egyuttal további küldeményt. — Ép oly szent mint kellemes kötelességnek tartom a szenvedő emberiség, valamint e kitünő szer feltalálója iránt, minden erőmből oda hatni, hogy az embertársaimra nézve minél könnyebben kapható legyen, s maradok, tekintetes úr, tisztelője.

München. **Oettingen Wallerstein Lajos herczeg.**
bajor kir. valós. államtanácsos rendkivüli szolgálatban.

Kérem tekintetes urat nekem 12 palaczkot küldeni malátakivonat-söréből, oly minőségben, hogy gyengeségben szenvedő hölgyeknek használjon. Lich. **Hohensolms Lich Nándor herczeg.**

Kérem tekintetes urat nekem oly jóizü s különösen lábbadóknak annyira jótékony malátakivonatából, mely nagyon hasonlit az angol porterhez, de annál táplálóbb, 12 palaczkot küldeni. Tisztelettel

Berlin. **Gr. Eszterházy M.** cs. kir. követségi titkár a porosz-udvarnál.

Nro. 20. Bécsi medic. Presse, 17. május 1867. szerk. dr. **Markbreiter Ph.** és dr. **Schnitzler. Ján.** A „Hoff Jánosféle malátakivonat-egészségi sör“ és „maláta-egészségi csokoláde“ név alatt ismert maláta — gyógytápszerek egészségi értékét illetőleg, a „Medic. Presse“ múlt számában közölt, egyik legtapasztaltabb szakférfi tollából származó czikken kivül, elismert magán, és katonai orvosoktól még további közlések is léteznek, a melyek az emlitett malátakészitményeket legjobb étmérséki szerül ajánlják oly esetekben, a hol az életmüködés az emésztőszervek erősitése által fentartandó. E Hoff-féle malátakivonatok tehát rendkivüli étmérséki értékkel birnak a betegekre nézve orvosi kezeltetésük alatt. Igen ügyes orvosok átláthatlan számából, kik részint rendelvény, részint szó által hasonló nézeteket nyilvánitottak, a következő orvosokat és vegyészeket emlitjük: **Granichstädten** városi főorvost és **Kletzinsky** tanárt **Bécsben, Frerichs** és **Traube**-t Berlinben, **Convisat, Delaroque** és **de Pietra-Santa** csász. testorvosokat Párisban, **Veradini F.** főkórodai első orvost Bolognában, dr. **Richardi C**-t Londonban (Sidney Square15) **dr. Siminowsky** főkórodai főorvost Szt. Pétervárott. Az előbbi (némü körülménynyel előállitandó) **maláta-fürdök** helyett, melyeknél a maláta nagyobb része használatlanúl elveszett, az emlitett gyáros szerencsés javitást hozott létre a maláta-növény-fürdőszappan előállitása által. A malátaszappan fürdés közben a legfinomabb eloszlásban hozatik a testre s itt a malátatartalom sokkal összpontositottabb erővel hat, mint ez a korábbi maláta-fürdőknél történhetett. Jelezzük itt a következő nagyméltóságok gyakorlati próbatételeit: u. m. gr. Bismarch, gr. v. der Heydt (porosz államministerek) és Gablencz tábornokét s utalunk egyúttal más gyógyászati folyóiratokban, e malátaszappanokkal csontlágyulás, az idegrendszer elgyengülése, tökéletes ingyengeség sat. esetekben eszközölt gyógyhatásokról szóló jelentésekre. Hogy ne gyanittassunk elfogultsággal, szükségesnek tartjuk a cs. kir. 9-dik hadtest kóroda-igazgatóságának 1864 diki hivatalos jelentését itt szóról-szóra idézni: *„A beérkezett jelentésekből kitünik, hogy a Hoff-féle maláta kivonat egészségi sör minden szemlélt esetben jó kedvvel élvezett, a táp- és erősitőszer jótékony hatásait felmutató italnak bizonyult, úgy hogy e gyártmány befolyása a beteg katonák egészségi állapotára, láthatólag jótékonynak mondható. Ezen egészségi sör kitünő gyógytápszernek bizonyult az altesti szervek röstült munkásságánál, idült hurutnál, különösen tetemes nedvveszteségnél és soványodásnál a meglevő terjedelmes genyedések következtében, mikor a szenvedőnek jól kell táplálatnia.*

Gayersfeldi Pirz **dr. Mayer**, ezredorvos.“

Zármegjegyzések.

Még soha sem képeztek gyártmányok, melyek időnkben gyógyczélokból hozattak napvilágra, sem a világközönség, sem a tudomány körében, akkora korszakot, mint a Hoff-félék; de nem is létezett soha gyártmány, mely minden oldalról annyira használtathatott, s a mi fő dolog, hatására és al lkatrészeire nézve annyira ismeretes lett volna. Mindenki tudja a közönségből, hogy pénzeért mit kap; vajjon más gyártmányoknál is ez igy van-e? mindenki önmagának megfelelhet. Gyáros 20 év óta sok áldást hozott az emberiségre malátakészitményeivel; a gyártmányok mind tovább-tovább terjedtek, a használat naponta gyarapodik, a Hoff-féle malátakivonat-egészségi sör mind inkább kiszoritja Németországból az angol porter-t, a maláta-egészségi csokoláde még Francziaországban is kedveltebb a legfinomabb franczia csokoládenemeknél, s a többi készitmények is, a malátaszappanok, malátahajkenőcsök már válogatott közönségre tettek szert, és mindez mérvül szolgál a gyártmányok jóságát s egyszersmind azon tényt illetőleg, hogy az épen igy vagy hasonló névvel nevezett gyártmányok közül egy sem hasonló a Hoff-féléhez. — A közönség folytassa tehát bizalommal a Hoff-féle gyártmányok használását, akár gyönyör és mulatság, akár egészsége fenntartása és visszaszerzése tekintetéből.

Az emberi bőr épentartása és szépitése maláta-szappanok használása által,

melyek a csontokat, az izmokat és ereket erősitik, a szemet nem támadják meg, általában a legjelesebb fürdő- és pipere asztali czéloknak megfelelnek.

Tiz évnél több idő alatt használtatott a Hoff-féle fürdőmaláta a legerősebb fürdőkre, az arcz s a kezek mosására, s magának európai hirt vivott ki; minden néposztály használta, **hogy a gyakran kivülről szükséges testi szilárdulást s a bőrbajok elháritását eszközölje, és igy e gyártmány sokaknak áldást hozott.** Hanem tudomás szerint a finomra őrölt maláta igen érzékeny, és sem az annyiszor óhajtott **tengertúli szállitásra**, sem hosszabb időre terjedő eltartásra nem alkalmas, mert már a légkör is, ha nedves, pusztitó erejét rajta gyakorolja, nagy szárazságban pedig az animalismus befolyásának van alávetve; főzése efelett nagy gondot igényel, a melyet nem mindenkor alkalmaztak. Hosszas puhatolás aziránt, mikép volnának e hátrányok elháritbatók, arra vezette a gyárost, hogy a fürdőmalátában létező maláta s az egészségi növények erejét szappanalakba öntse, ugy hogy most ez a maláta járműve, melyben az eddigi gyógyászati tulajdonok teljes gyöngitlen erejökben megőriztetnek. Azon törekvése, hogy minden maláta-készitményeit csak legtökéletesebb alakban állitsa elő, legyőzött minden akadályt, melyet az átalakulás szül. Pénzáldozatot nem kimélt; az ujkor technikai és vegyészi találmányait és fölfedezéseit, mihelyt azok a kitüzött czélra alkalmassá váltak, felhasználá, mert becsületbeli dolognak tartá, hogy a legjelesebbet a legtökélyesebben állitsa elő. Hogy a mostani szappanok e jelességet elérték, illetékes helyről el van ismerve; föltétlenül feljülmúlják a franczia és angol szappanokat jó hatásuk, finomság és olcsóság által, ép oly mérvben, valamint franczia és angol fogyasztók vallomása szerint a Hoff-féle maláta-egészségi sőr az angol porter, a Hoff-féle maláta egészségi csokolade a legfinomabb franczia és angol csokolade-nemeknek elébeteendő, nem is tekintve gyógyászati hatását, hanem egyedül izletességét, finomságát és belső jóságát mérlegelve. A Hoff-féle maláta szappanok tehát mint felülmúlhatlan háztartási készitmények ajánlhatók a közönségnek, miről használat által meggyőződhetni (minden féléből egyes darabok is szolgáltatnak). Mert a mi a jó maláta-gyártmányok készitését illeti, határzottan áll, hogy a Hoff János gyáraiból kerültek érdemlik egyedül s nyerék meg az európai hirnevet.

A szakképzetlen is tudja, hogy a maláta ereje, más növények hozzátétele nélkül is fürdőkben és mosdásoknál rendkivüli és felülmúlhatlan, tudja, hogy a külföldi szappanokra ruházott elnevezésekre nem lehet sokat adni, tudja, hogy csak a Hoff-féle szappanoktól várhatja, miszerint valóban malátát és egészségi növényeket tartalmaznak s valódi gyártmányok. A malátaszappanokban foglalt malátafürdő-anyagok gyógyászati hatásáról számos orvosi tekintély igen előnyösen nyilatkozott. Ekkép nyilvánitá **dr. Danzinger** kerületi orvos Goldbergben: „Bizonyos betegségekben, hol fürdők ép oly szükségesek, ezen anyag hatása igen jeles, különösen meglepő siker arattatott tályogbetegségben, csontlágyulásban, soványodásban sat.“

Miután a pipereasztali szappan gyakorlati vizsgálat alá vonatott, következő eredmény tünt ki: „hogy ment minden ásvány-anyagtól, határzottan ártalmatlan, a szemeket nem támadja meg, a bőrt finomitja és szépiti, minden életkorban fehér ifjúsági gyöngéd bőrszint eszközöl, minden tisztátalanságot, még a megrögzöttet is, a bőrről eltávolitja, huzamosb használat után a bőrcsiklandást, vörösséget, szeplőt, foltot, bőrkiütéseket elháritja, általában a durva cserepes bőrt gyöngévé, bársonysimává és ruganyossá teszi; hogy főleg tetemes maláta tartalma és a hozzáadott növényanyagok miatt képes az ingyengeség miatti reszketését a kezeknek, e szappannal változatlan mosakodás által a legjobb sikerrel megszüntetni, különben egész határzottsággal állithatni: a mit a legjobb és legdrágább szappanok valamelyike elérni képes, azt az én pipereasztali szappanom föltétlenül elérendi, mihelyt háziszappan gyanánt rendes használatba vétetik.

Árjegyzék.

Hoff János-féle maláta-pipereasztali szappan	finomféle	1 darab	25 kr.
Hoff J-féle illatos maláta-növény-fürdőszappan	finomféle	1 drb.	50 kr.
Hoff J-féle illatos maláta-növény-pipereszappan	legfinomabb	1 drb.	70 kr.
Hoff Jánosféle illatos maláta-hajkenőcs	finomféle	1 üveg . . .	70 kr.

Használati utasitás.

A fürdőszappan a fürdőben használtatik el s minden fürdésre egy darab veendő. A szappant előbb egy nagy flanell-darabba kell bedörgölni. A fürdő hévmérséke langymeleg legyen, s a tartozkodás benne egészségeseknél 10—15 perczig tartson, betegeknél a gyógyitó orvos rendelete szerint. Nehány percz alatt a test minden része párszor alaposan bedörzsölendő a szappanos flanellel, aztán a szappan lemosandó s a test gyorsan megszáritandó törülközés által. Segély hiányában egy darab szappan még levakartan egy kupa forró vizben felolvasztandó s ez olvadék a fürdésre tölt kádba öntendő. Hányszor és mikor vegyen a beteg fürdőt? a kezelő orvos határozza meg, a ki betegsége nemét és fokát s a beteg dispositióját ismeri. Csak a hol orvosi tanácscsal nem lehet élni, lehet a fürdők számát a beteg érzésére bizni.

A pipere szappan az egész feltest, különösen az arcz és kezek számára szolgál. Ha külön testrészek volnának e szappan hatása alá vetendők, azok lefekvés előtt a szappamal megmosandók s habbal befedendők. Fölkelés után e részek ismét tisztára mosandók. A mütét többször ismétlendő.

Stolp 11. september a Hoff-féle malátanövény- fürdőszappant csúzos és köszvényes bajokban kézi és lábfürdő alakban alkalmaztam s mindenkor jó sikerét láttam. A maláta-pipereszappan a bőr hibáit (bőr-atka sat.) pompásan elháritá s finom bőrszint adott. A rokkantházi kir. főorvos dr. **Weinschack.**

Loslau, 6. september 1867. a Hoff-féle malátanövény- fürdőszappan az ujkor legjobb gyártmányai egyike; rendkivül erősitőleg hat. A maláta-növény-pipereszappan hosszabb ideig használva, eltávolit szeplőt, bőrszennyet, bőrszurást, cserepes, fölhámlott bőrt simává tesz, **dr. Stark**, k. törzsorvos, orv. sebész és szülészsegéd.

Orvosi véleményezés 1867 september 1-ről, kir. törzsorvos dr. Starktól Loslauban. Minden betegnek, a kinek fürdőgyógyitásra van szüksége s nem áll tehetségében a gyógyforrásokhoz utazni, a Hoff-féle malátafürdőszappan sürgetőleg ajánlható, mert ez igen erősitőleg hat.

Igen számos magas uraság, kik a maláta-növényszappan jó hatását fürdőkben és piperénél tapasztalták, inditva érzék magukat háztartásukban azt a legfinomabb külföldi szappanok helyett behozni. Hasonlólag a fejerősitő, igen kellemes illatú maláta-hajkenőcsöt is. Nehány nyilatkozat e gyártmányok felől itt következik.

Hildburghausen, 26. september 1867. Fürdőmalátájának malátanövényszappanná átalakitása szerencsés gondolat volt, s nagy figyelemre talál a közönség előtt. Kérek (új küldeményt) **Westrum L.**

Waldkirch, (Baden.) 19. aug. 1867. Hosszabb idő óta szenvedvén testi gyengeségben, melyet altesti és gyomorbajok lélekzésinehézséggel párosultan okoztak, alkalmazni ohajtom (a maláta-kivonat mellett) önnek malátanövény-fürdőszappanát is, és kérem sat. **Dumbeck L.**

Braunschweig, 25. aug. 1867. Használtam a Hoff-féle malátanövény-fürdőszappant; igen kitünő szolgálatokat tett nekem. A malátapipereszappant többre becsülöm a legdrágább másféle szappanoknál; kellemes illatú s épentartja a bőrt. **Lange Ferd.** járadékélvező a Haagból.

Hagenow, 12. september 1867. Mindinkább meggyőződhetni önnek malátagyógykészitményei jósága felől. Kérem tehát nagyobb mennyiségeket küldeni az illatos malátanövény— valamint a pipereszappanból s a maláta-hajkenőcsből. **Willebrand Károly.**

Ő nmltga. a cs. k. osztrák altábornagy, kormányzó, lovag sat. báró Gáblenz urnak Bécsben elismervénye: Személyesen meggyőződtem önnek Hoff-féle malátakészitményei jóságáról, különösen malátanövényszappanyairól. Önnek emberies törekvését, az emberek javára közreműködni, annyival inkább ki kell emelnem, mivel azzal szerencsés teljesedés jő kapcsolatban.

Lecker Zselitz mellett, 14. márczius 1868. Ön malátagyártmányainak hirhedett gyógyhatása késztt, azokkal egy szerencsétlen méhgörcsös egyénnél kisérletet tenni. (Megrendelés maláta-egészségi csokoládéra s egy 5 fürdőre kellő mennyiségü maláta-növényfürdő-szappanra,) **dr. Bragyany Lajos.**

Pénzügyminister báró **v. d. Heydt** ő nagyméltósága elismervénye Berlinben, 1868 márczius 1-ről. Önnek I. rendü maláta-növényszappana, oly kitünö minőségü gyártmány, a melyet még soha sem láttam. Leányom (mostohaleányom) is egészen el van tőle bájolva. Igy malátakészitményei semmi kivánni valót nem hagynak.

Ministerelnök gróf **Bismarck** ő Exctiája Berlinben, a Hoff-féle malátagyártmányok régi tisztelője is talált alkalmat meggyőződni a Hoff-féle malátagyártmányok kitünőségéről fürdő és pipereczélokra, s annak előnyeit más hasonló gyártmányok felett megkülönböztetni.

Berlin (Alte-Schönhauserstr. 52,) 2 Okt. 1867. Önnek nekem orvosilag ajánlott malátapipere-szappana kitünő hatása az arczbőrre tagadhatlan, s rövid időn egyetlen női pipereasztalon sem hiányozand. Önnek maláta-hajkenőcse nem kevésbé jeles; én a maláta-növény-szappanokat és a maláta-hajkenőcsöt rendes használatba vettem.

KARVÁZY GYULA

füszer-, liszt- és csemege-kereskedése

(Kolozsvártt, főtér, gr. Teleky Domokos ur házában)

az „ARANY OROSZLÁN“hoz

ajánl egész tisztelettel következő czikkeket: Eidami, Groi, Parmasan sajtot, franczia és magyar mustárt, franczia és orosz Sardiniát, Thinn hal és Ráktark (Scambi) olajban, Hering beeczetezve és sózva, veronai szalámi, Mortadella di Bologna, braunschweigi és Sonka Kolbász, Lugmej, Malaga szöllő, hajas mondola, olasz és török mogyoró, Piztazia, Oliva, Kapornya, Görzi gyümölcs czukrozva, török Puliszka, Schweizországi Suchard hires csokoládé gyár készitményeinek raktára, gyönyörü választék csokoládékban, bonbonokban (Pralínés) és különösen ajánlható ajándékoknak szépen ékesitett katulyákbani csokoládé mogyorók töltve és sokféle mintákban berakott csokoládék. Finom angol és franczia gyümölcs, franczia szalma cukkorkák, angol Fodormenta pogácsa, töltött cukkorkák. Valódi jamaicai Rum és chinai Theák, mindenféle finom Liquerők, Marasquino, Ananas, Chartreuse, Bordeauxi Liquerök, valódi külföldi borok, ugymint: valódi franczia pezsgők, Muscat Lunel, Scherry, Maderia, Malaga; magyar borok, úgymint: rózsamáli, ózdi, rizlingi, tokai, budai stb. Legfinomabb Cognac és fehér Rum. Valódi pozsonyi kétszersült, piskota, mindenféle **fris ásványvizek.**

Továbbá ajánlja a n. é. közönségnek **Kiss és Társa** féle **Borgói műmalom lisztjeit,** melynek főraktára nála létezik. A lisztek a legtisztább buzából és száraz uton valódi franczia kövek által öröltetnek, **jóságok** és **erejök** vetélkednek az **Aradi** és **Váradi** készitményekkel.

☞ Árjegyzékek fennirtt kereskedésben találhatók.

Miután még bátorkodom a n. é. közönségnek jól berendezett és mindig friss jósággal ellátott Füszer, Liszt és illatszer raktáromat becses pártfogásába ajánlani, maradok mély tisztelettel

KARVÁZY GYULA.

Ref. tan. bet. Stein J. Kolozsvártt.

Iskola Alapitvány – Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoală - BCU Cluj-Napoca.

A HOFF JÁNOS-féle MALÁTAGYÁRTMÁNYOK

Hoff Jánostól,

porosz kir. bizottmányi tanácsos, több fejedelem udvari szállitója, az osztr. cs. kir. koronás arany-érdemkereszt, a Hohenzollerni arany-érdemjel és több arany- és ezüstdijérem tulajdonosa, lovag stb. stb.

Főzde és gyárak:

Neue Wilhelmstrasse 1. és Louisenplatz 6. Berlinben. (Potsdamban: Bertinistrasse Nr. 6.)

Hoff János központi raktára Bécsben, Kärntnerring. 11.

Raktár Kolozsvártt: KARVÁZY GYULÁ-nál, főtér gr. Teleky Domokos-ház.

Árak:

1 üveg	**Maláta sör**	— frt. 65 kr.	1 font	**Maláta csokoládé** II. sz.	— 1 „ 80 kr.
6 „	„ „ egyszerre	3 „ 60 „	1 nagy katulya	**pór** gyermekeknek	— 1 „ — „
12 „	„ „ „	7 „ — „	1 kis	„ „	— — 60 „
1 font	„ **csokoládé** I. sz.	2 „ 60 „	1 katulya	„ **czukkor**	— — 35 „

Három forinton alól utánvétellel nem küldetik

Használati utasitás a Hoff János-féle malátagyártmányokra nézve.

A Hoff János-féle malátakivonat, egészségi sör használata az orvos urak rendelete következtében ekkép történik: **Avult köhögés, rekedtség, általában mell és a lélekző szervek bajaiban** a maláta egészségi sör előbb 10 perczig forralandó, habja leszedendő s reggel és este jó melegen belőle egy pohár veendő. **Aranyér,** általános **testgyengülés, étvágyhiány** stb. bajokban az ital, ugy mint naponta háromszor élvezendő, és pedig a másodreggelinél egy boros pohárral, ebédnél 2 és estélinél ismét 1 boros pohárral.

A **Hoff János-féle maláta-egészségi csokoláde** készitésére nézve nincs különös szabály. Főzéséhez viz vagy téj használandó. Az orvos urak eddigi tapasztalatai szerint köhögés, idült hurut, mell- és torokbetegségekben naponta 2 csésze csokoláde veendő, valamint körülbelől 10 drb **Hoff János-féle mell-maláta-czukorka.** A kávé élvezése ekkor rendesen nem tanácsoltatik.

A Hoff János-féle malátacsokoláde-por minden hozzáadás nélkül gyenge gyermekeknél erösitő szerül, csecsemőknél tápszerül higitott tej hozzáadásával felforralva használtatik. A gyermeknek naponta 3—4 szer melegen adandó; a mértéket a gyermek étvágya határozza meg.

Bevezetés.

A maláta csodaszerü hatásának fölfedezése az emberi szervezet erösitésére és táplálására, szinte oly régi, mint maga a malátakészités mestersége. Már korán használták a malátát sörfőzésre s a sör a hozzáadott részek arányához képest egészséges embereknél kisebb-nagyobb mértékben tápláló vagy erösitö italul mutatkozott. Hanem a sör egyszersmind izgató és kábitó természettel birt, s ha e természete hiányzott, mit sem ért, és sem az izlésnek nem felelt meg, sem nem erösitett; az azon korbeli mivelt vegyészek és phisiologusok sem értették a malátát különböző, egészségesen ható másnemü növényanyagok észszerü összelése által táplálóképességében a legmagasabb fokig emelni s betegek számára hasznossá tenni. Ez értelem mégis eléretett más oldalról, a hol tudniillik egy egész élet tanulmánya egyáltalában a maláta lényegének és gyógyképességének különböző részleteiben és összeállitásaiban más anyagokkal megismerésére terjedt. Egy későbbi század a tudományt a vegyészet uj tanával gazdagitá: a lehelleti és plasztikai tápszereket kezdék különböztetni, s a **tápszerekből** megismerék a különféle tápa**nyagokat.** Ez által lehetségessé vált a maláta lényege empirikus tudományai örökösének, vizsgáló szemmel s az ujkor fölfedezései és találmányai által segitve, e kincset még egyszer megrostálni, meggazdagitni s aztán, mint egész készet a világnak átadni. A **Hoff János-féle malátakivonat-egészségi sör** volt, mely később az orvosoktól malátagyógytápszer nevet nyert, s mai napig, mint legközönségesebb étmérséki és erösitő szer betegeknél és lábbadóknál alkalmazásban van. A malátakivonat-egészségi sör mellett állott korábban az erösitő mellmaláta, lehető esetekben kávépótlék gyanánt, s a mely később finomabb iz nyerése tekintetéből **maláta-egészségi csokoládé**ba ment át, s most tábla- és poralakban jelenik meg. — Tartozék- és kiegészitésképpen a **mellmaláta-czukorkák** s a **mellmaláta-czukor** járult hozzá lélekzeti betegeknél, hogy a gyógyitás, melyet az orvosok az előbb mondott gyógytápszerek által gyakoroltak, gyakran ismételt kisebb élvezetekkel szakadatlan állandóságban tartassék.

E maláta-gyógytápszerek által a maláta gyógyképessége a legnagyobb hatályra emelkedett. Magán orvosok, valamint nyilvános kórodai és fürdö-orvosok is rendelik; az 1864- és 1866-ki háborus években a kir. tábori kórodák föorvosai — 300-on felül — nem találtak a sebesült és beteg katonaság számára erősebb gyógytápszereket a Hoff-féle malátakivonat egészségi sörnél, s a Hoff féle maláta-egészségi csokoládenál. Oly okmányokat, a minőket a Hoff féle maláta-gyártmányok erre nyertek, s a melyek részben alább ismételtetnek, más gyártmány, neveztessék az bár a legcsábitóbb czimekkel, s birjon a legkitünöbb magán bizonyitékokkal is, nem mutathat fel; oly elismervények ellen az irigységnek sem lehet kifogása, mert a hivatalosan gyakorló kórodai föorvosok nem csalathatnak meg s ök sem csalhatnak. Ezért jogos bizalma is van a közönségnek e gyártmányokhoz, s minden osztály a legmagasabb körökig használja azokat: a beteg, mint gyógyszert, az egészséges üditőül és frisitőül; Európa minden országa, a föld minden égöve ismeri azokat s érzi szükségességét azok megszerzesének; a mivelt világ minden nyelve — a német, franczia, angol, holland, dán, spanyol, magyar, orosz, lengyel, olasz, oláh, uj-görög, még a keletiek is — adott jutalékot azon száz meg százezer köszönöirathoz, melyek a gyárnokhoz készitményei jótékony hatása felől intéztettek. Megtisztelő érmek a malátakészitmények kitüntetéseért, fölemelő kinevezések udvari szállitónak, még az egykor káromló irigység elhallgatása is — mind kitünö bizonyitványok, hogy a maláta jóhatású erejének előállitása minden készitett czikkben helyes, s hogy azok a bizalmat, melyet a világon nyertek, megérdemlik. A malátagyártmányok készitése, összelése, szükségképpeni hatása felőli tudományos értekezlet több főváros orvosi levéltárába le van téve. Azok nyilvánosságra bocsátása annyival inkább nem volt tanácsos, mivel csak az ipar zsákmányolná ki azokat. Minden ország közönségére nézve pedig szükséges az iránt biztosnak lenni, hogy a kivánt malátagyártmányok oly forrásból erednek, a mely Hoff János-féle malátakészitmények eredetéül világszerte ismeretes.

Orvosi bizonyitványok s nyilvános betegápoló-intézetek elöljárói oklevelei (nagyobb részt a tábori kórodákból, melyek fölállitását az 1864- és 1866-ki háborus évek tevék szükségessé.)

Cs. kir. kormányszéki tanácsos, orsz. főorvos stb. dr. Sporer G. M.-től Abazziában Fiume mellett, 31. october 1866. Sajátságos hajlandóság s előhaladt életkorom következtében több év óta öszi és téli időben idült huruttal annyira terheltek, hogy különösen éjjel tartós köhögés kinzott, s tetemes erőapadás következtében tüdözsibbadásnak néztem fájdalommal elébe. Az ezévi ösz kezdetén a baj már rohammal mutatkozott, midőn önnek malátakészitményeit kezdém használni, naponta 10 czukorkát és 2 tábla csokoládét. Már egy hét mulva is oly könnyebbülésnek örvendtem, minöt azelőtt soha sem éreztem; a köhögés tetemesen ritkább volt és türhetőbb, tüdöm igen megerösödött. Hasonló jó hatást különben más hurutos betegségekben is, különösen szamárhurutban szenvedő gyerekeknél szemléltem; a malátatermékek emelék emésztöerejüket, mivel a nyálkát könnyedén fölolvasztják s a nyálkhártya edényeire erösitőleg hatnak.

Államminister Elsner D. ö mltga magánkórodája, Adelsdorf Sleziában, 26. aug. 1866. Minister ur ö excja a Hoff-féle malátakivonat kitünő hatása felől önnek a kóroda orvosa által külön oklvelet küldend. **Fonig,** felügyelő.

Párisból, 2. január 1862. A Hoff-féle malátakivonatot Berlinből vizsgálat alá vettük és szorgosan kémleltük. Lepároltatván 4 százalék langot adott. A maradék elgözöltetett s oly terméket hagyott hátra, a maly igen tisztán kinyomott nyers czukros komló-gyanta illatot adott, s a mely meglehetös mennyiségü glutint tartalmazott, kétségtelenül azon malátáról, a mely a sörkészitésre használtatott. Ezenkivül találtattak benne keserü és illatos növényeredetü anyagok, de ásvány-anyagoknak semmi nyoma. A készlet csilapitó, az izgultságot enyhitő, egyszersmind tápláló és erösitő tulajdonokkal bir. Drága étmérséki, minden más felett álló szer ez, alkalmas gyenge alkatu egyéneknek, vagy olyanoknak, kik nehéz betegség következtében igen elgyengültek, ugy nöknek is, kik nehéz gyermekágyból keltek fel, szoptatni igen gyengék vagy igen kevés tejelválásuk van. Hanem a malátakivonat jótékony hatása nem erre szoritkozik. A gyógyászati anyagok közt magasabb helyet foglal el, a leghathatósb gyógyszerek közé tartozik, a melyeket bizonyos osztályu betegségeknél vagy beteges állapotoknál alkalmazhatni. Ez elnevezés alatt a lélekzési és emésztö szervek hurutos bajaiban, makacs hülésekněl, gumós sorv után, sápkórban, görvélyben és angol nyavalyában alkalmazható. A legkitünőbb szolgálatokat teheti a gyomor betegségeiben s különösen oly esetben, midőn e szerv elgyengülésben van. Minden emlitett betegségben biztosan ajánlhatjuk Hoff János ur egészségi sörét, annyival inkább, mivel a gyakorló orvosok nagy száma annak alkalmazása által a legmeglepőbb eredményeket eszközlék, s Németország több orvosi tekintélye e termék gyógyászati értékéről meggyöződött stb. Dr. **Zimmermann W.** gyakor. orvos, tudományos társulatok tagja.

A „Val de Grace" nevet viselő császári katonai kórházból Párisban, január 7. 1866. Az alfelügyelőnek stb. Márczius 14-én 1865-ben volt szerencsém jelentést tenni Önnöz a Val de Grace kórházban a Hoff-féle malátakivonattal tett kisérletek felől. A mult évi május 10 ki rendelettel meghagyá Ön nekem, hogy kisérleteimet folytassam s jelentéseimet egészitsem ki. Az időközben a jelen év folytán beállt járvány figyelmünket részben elvoná a közönséges betegségektől. Én mégis megmaradok előbbi itéletem mellett: a Hoff-féle malátakivonat kitünő erösitő szer, azaz gyógytápszer, hasznos mindazon tartós betegségekben, a melyekben a beteg étvágya rendes étkek iránt mindig igen csekély, ámbár tápláló étkezés igen kivánatos volna. Mellbetegeknél, kiknél a folytonos kipökés következtében a gyengeség uralkodó, e szer alkalmazása következtében lényeges javulást tapasztaltunk. Végül a legtöbb betegnél hiányzik a kellő emésztő erő szilárd étkekre nézve, a miért is kénytelenek folytonos ivást használni. Fontos lenne tehát, ha oly italt lehetne nekik nyujtani, a mely táplálóbb a theánál s kevésbbé izgató a bornál stb. Dr. **Laveran,** a „Val de Grace" császz. katonai kórház föorvosa Párisban.

Párisból, 21. december 1868. Örömmel nyilvánitom, hogy a Hoff féle egészségi sör Berlinből kitünö kellemes, igen frisitő és tápláló ital. Glutin, albumin, szénanyag, komlógyanta, czukoranyagok s kevés mennyiségü langból állván, e kivonat elősegiti a tápszerek összeolvadását, különös jótékonyan hat elgyengült emésztöszervekre s erősiti az altesti s véredényeket. Gyermekek is elönynyel használhatják. A nehéz emésztés (dispepsis) egy esetében a Hoff-féle malátakivonat kitünő eredményt mutatott fel. Egy 60 éves lábbadó nönél üditő és frisitő tulajdonát, a táplálást elősegitvén, erösen hatott a beteg helyreállitására. Dr. **Lünel B.**

Orosz csász. főkórház Sz.-Pétervárott, 18. november 1866. A Hoff-féle malátakivonat egészségi sör igen örvendetes eredményü volt betegeimre, valamint a csokoláde-készletek is (maláta-egészségi csokoláde és maláta-csokoládepor), s a hatás feltünő gyorsan és örvendetesen nyilvánult. Dr. **Siminowsky,** föorvos.

Több mint kétezer orvos használja és rendeli orvosi gyakorlatában, bebizonyithatólag, a Hoff-féle malátakészitményeket.

Lehetetlen mindazon orvos urakat, a kik betegeiknél a fennebbi esetekben bizonyosan a Hoff-féle malátakészületeket használják és rendelik, mind elősorolni. Egy régebbi lajstromból, a mely most tetemesen szaporodott, ide csak kivonatot igtatunk betürendben.

Abeles, Bécs.
Arnal, császz. testorvos Paris, rue de Bourdaloue 3.
Auerbach Tivadar, Berlin.
Bach F., Berlin.
Bathe, Beyerstädt (Hannovera).
Bedmann, egészségügyi tanácsos, Colberg.
Behrens, törzsorvos, Quedlinburg.
Belleti Pietro, főkórodai első orvos, Bologna.
Birnbacher, föorvos, Klagenfurt.
Bischopnick, Wadersloh Lipstadt mellett.
Blencke F., Merseburg.
Blencke, Güntnersdorf Schkeuditz mellett.
Bloeden, titk. orv. tanácsos, Sondershausen.
Bonapace, Riva.
Boniotti, Brüssel, rue de minimes 30.
Brandis, Hamburg.
Brehmenthal, Köln.
Burr, Bécs.
Byland gr., Niederlandi Frigyes hercz. testorvosa, Amsterdam.
Caby, Paris rue Taithout 55.
Capelli, Milano.
Caffe, a tanácsházi kóroda legidősb orvosa Paris.
Chrystern, Hamburg.
Cohen J., az izr. betegápoldájában, Hamburg.
Cohn, Neustadt Pinne mellett.
Cohnfeld A. hasonszenvi orvos, Berlin.
Confeld Bódog, Würzburg.
Corvisart, császz. testorvos, Paris aux Tuileries.
Dammert Ottó, Gr. Glogau.
Daniel, Berlin.
Danzinger, kerületi föorvos, Goldberg.
Deakonovicz, Szucsáva.
Deguise fils, Charenton St. Maurice.
Delaroque fils, császz. testorvos, Paris rue Taitbout 80.
Dellevie, Hamburg.
Deutschbein, kerületi föorvos, Herzberg.
Dobereiner, Doberau.
Döhler, Ronneburg.
Dworsky, Zara.
Eggel, Berlin.
Ehrenberg W., zászlóalj orvos, Potsdam.
Ehrenreich, ker. törvszéki orvos, Szaniszló.
Ernst V. A., Reichenbach Sléziában.
Fabricius C, Freiwaldau.
Franz, Herzberg.
Friedberg, kir. egészségügyi tanácsos, Berlin.
Frommelt, Eisenberg.
Frouot, csendör-orvos a Louvre-ben, Paris.
Ganglbauer, Bécs.
Geinitz, orvosi tanácsos, Altenburg.
Geutebrück, Altenburg.
Gobert, a rokkantak föorvosa, Berlin.
Gedicke, kerületi föorvos, Salzwedel.
Goessel, titk. egész. tanácsos, Altenburg.
Gollmann, Bécs.
Graetzer, egészségügyi tanácsos, Breslau.
Granrchstädten, városi föorvos. lovag stb. Bécs.
Groebingen, Engelskirchen.
Gross A., Dunaföldvár.
Groth, Wandsbeck (Holstein).
Grünfeld, Tarnow.
Hadwig, Jaska.
Harlander, Haag (Alsó-Austria.)
Hertwig, testorvos, Braunschweig.
Hirschfeld, Colberg.
Hoefner, Altenau.
Iachnich, Turnu-Severin.
Jesperson, Flensburg.
Kalázdy, Beyrout (Sziria.)
Kapper S, Jungbunzlau.
Kaufmann, Berlin.
Keissler, föorvos, Flensburg.
Komereth, Temesvár.
Kompf, Gollanz.
Koschati, fókórodai orvos, Breslau.
Kranz, Werl.
Kraus, Bécs.
Kreche, törzsföorvos, Torgau.
Kreis, Wilhelmsburg.
Lang, tanár, München.
Lange, Ronneburg.
Lavereau, Med. en chef de l'hop. mil. du Val de Grace, Paris rue de l'Est 31.
Lehmann, törzsföorvos, Colberg.
Luigi, Verona.
Lunzer, Stein.
Maare, Blankenburg.
Mandl, Vasvár.
Martins, egészségügyi tanácsos, Berlin.
Matrausch, Zara.
Matzke, Eger.
Mayer, ezredorvos, Schleswig.
Mederer, ezredorvos, Bécs.
Meding, kerületi orvos, Steyr.
Mellersdorf, egészségügyi tan., Breslau.
Müller J., orvosi tan., Berlin.
Müller, Soprony.
Neubauer, törzsorvos, Colberg.
Oliffe, Paris, rue St. Florentin 3.
Pabst F. W. L. Berlin, Marienstr. 24. 26.
Pachmann, Steyr.
Pauli, a villany-delejes kór. igazg. Berlin.
Petter, Salzburg.
De Pietra Santa, cs. testorvos, Paris, Boul. Seb. 102.
Pommer-Esehe, Stralsund.
Possner, hgnöi testorvos, Steinbach, kastély.
Rabl, Saar.
Raudnitz, herczegi testorv. Bécs.
Ravn, Pol. seborvos, Hamburg.
Rawitz, törzs- és zászlóaljorvos, Glogau.
Roerdarth, Bécs.
Richardi C., London, Sidney-Square 15.
Rothfeld, Buda.
Russegger, Abtenau Salzburg mellett.
Sabarth, Reichenbach Sléziában.
Schillinger Fr., bányavid. föorv. Chemnitz.
Schievlberg, Friedland.
Schwencke, hasonszenvi orv. Coethen.
Schwenke, Erfurt.
Sekulics, Ujvidék.
Selinger, Prossnitz.
Seyppel, törvsföorvos, Berlin.
Skutsch L., Neisse.
Sonntag, Lüneburg.
Spitzer, Nizza.
Sporer G. M., kormsz. tan., Abazzia Fiume mellett.
Stampeis, Görz.
Stein, Berlin.
Steinhäuser, ker. orvos, Löbau.
Stentzel, törzsföorvos, Neisse.
Schütz J. cs. kir. udv. kastélyorv., Schönbrunn.
Takács, Nyiregyháza.
Tavel, Bécs.
Thurm, Altenburg.
Timmler, Altenburg.
Ullrich, fürdöorvos, Salzdetfurth.
Urbanitsch, Bécs.
Veradini Ferd. a főkóroda első orv., Bologna.
Wahl, Greusen.
Wallner, Neumünster.
Weinschenk, a rokkantház kir. fötörzsorvosa, Stolp.
Worms, a Gros-Caillou kat. kórház föorvosa, Paris.
Wulf-Krone, kerületi föorvos, Stralsund.
Ziemsen, Stralsund.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoala - BCU Cluj-Napoca.